

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV.

V Ljubljani, 26. marca 1942-XX.

Štev. 9 (645)

Dovolj je bogat, kdor ni
nikomur dolžnik.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III,
Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32.
— Računa pošte hranilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Krokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znakih.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

GENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpčna petlinna vrsta
ali njen prostor (višina 3 mm in širina
25 mm) 7 lir; v oglašnem delu 4.50 lir.
V oglasu z vrstico 7 lir. Mali oglas
št. beseda 0.50 lire. Oglasni davki povsod
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijanščina za Slovence

(Gl. str. 3.)

Uspehi italijanskega letalstva v Sredozemlju in drugod

Angleži so izgubili 40 oklepnih vozil in mnogo drugega orožja

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih
Sil objavlja:

Sovražnik, ki se je z znanimi silami pretolkel vzhodno od Martube, je izgubil kakih 40 oklepnih vozil in dve bateriji.

Naše letalske skupine so neutrudljivo bombardirale in s strojnimi obdelovalci umikajočega se sovražnika.

Naša lovka letala so sestrelila dve letali, nemška pa štiri; neko nadaljuje angleško letalo je moralo pristati in je bilo zajeto.

V vzhodnem Sredozemlju je kljub odločno neugodnim vremenskim razmeram neka naša podmornica pozno popoldne 21. marca zasledila, neko izvidniško letalo pa čeli dan 22. marca zasledovalo važen in dobro zavarovan konvoj, usmerjen proti Malti.

Iz različnih oporišč so odšle skupine torpednih letal ter so v zaporednih valovih premagali gosti ognjeni obroč, ki so ga bruhale sovražne ladje, prišli v napad prav blizu na strelesko razdaljo ter ponovno zadeli vojne in prevozne ladje.

Včeraj popoldne se je neki naši pomorski enoti posrečilo v Sirtskem zalivu dohiti angleško ladjo, ki se je morala potegniti iz boja in se je zavila v gost oblak dima ter ji prizadela novo škodo, ki je bila ugotovljena.

Pomembni oddelki nemškega letalstva so silovito napadli letališča Ca Venezia in Luca, kjer so bile zadete letalske naprave in oprema; 2 letala sta bili sestreljena v zračnem boju, 7 na tleh.

Rim, 23. marca. Včeraj so italijanske letalske sile, ki delujejo v Sredozemlju, napadle sovražni konvoj, ki se je skušal približati Malti. Skupine torpednih letal so v zaporednih valovih napadle sovražne ladje in jim

zadale velike izgube. Ena križarka in neki 10.000 tonski parnik sta bila potopljena. Dve drugi vojni ladji in več trgovskih ladij je bilo zadetih in hudo poškodovanih. Po napadu se je moral sovražni konvoj razpršiti in del ladij se je moral obrniti nazaj.

Štiri sovražna letala sestreljena

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Vzhodno od Mekilija nestalni stiki ogledniških oddelkov.

Sovražne bombnike, ki so skušali napasti neko letališče v prvi črti, je skupina naših lovskih letal takoj napadla in odbila. En »Curtiss« je bil sestreljen, mnogi drugi pa obstreljavani s strojnimi.

Močne skupine italijanskih in nemških letal so silovito bombardirale letališča v Halfaru in Ca Venezia ter so uničile dve letali na tleh, tretje pa v zračnem boju.

Sijajen uspeh italijanskega letalstva na vzhodu

Vzhodno bojišče. Italijanski ekspedicijski zbor v sovjetski Rusiji je dosegel pretekli teden sijajen uspeh. Uničil je 20 sovražnih letal. To so sporočile lovske eskadrile, ki so izvedle napad na sovražno letalstvo. Navzlic hudemu nasprotnemu protiletalskemu ognju so italijanska letala obstreljevala s strojnimi v več polnih sovjetska letala in jih 20 uničila. Ista letalska skupina je nato napadla sovražne kolone, ki jim je povzročila hude izgube in ljudi in gradivo, nato pa se je nepoškodovano vrnila na svoje oporišče.

Proslava v Rimu

Rim, 23. marca. Za 23letnico ustanovitve bojnih fašijev, s katero je Mussolini na trgu San Sepolero v Milanu začel svoj zgodovinski boj zoper komunizem, boj, čigar svetovni pomen je docela razviden šele danes, za to obletnico, je včeraj v Rimu bila prva izmed vrste določenih proslav. Proslavo je otvoril veličastni zbor GIL-a.

Slovesnosti se je udeležil tajnik stranke, ki je pregledal 150 bataljono mladine, razporejene na prostoru med vilo Glori in med Parioli. Vrste mladine so zavzemale ogromen prostor, ki je nudil pravcati pomladanski videz. Ljudstvo iz prestolnice je prihitelo enodušno občudovat močnega prizor, tako da je bila vsa flaminjska mestna četrt polna tisočev in tisočev ljudi in številnih zastopstev.

Tajnik stranke je prišel na Viale Tiziano, kjer se je ob 10.30 začel mimohod. Prihod Eksc. Vidussonija so pozdravile trobente, nato je sprejel poročilo zveznega podpoveljnika o zbranih silah. Zatem pa šel vzdolž vseh prvih vrst zbrane mladine ter tako prehodil dva kilometra dolgo pot. Spremljali so ga: dva podpoveljnika, generali iz glavnega stana GIL-a ter zvezni tajnik. Nato je šel na častni oder, kjer so med drugimi dostojanstveniki bili: jeruzalemski mufti, minister za narodno vzgojo, poveljnik armadnega zbora in poveljnik mestne obrambe. Sedeži na odru so bili določeni za pohablence iz sedanjih vojn, ki so se v družbi številnih ranjencev tudi udeležili slovesnosti. Odlično mesto je bilo namenjeno rodbinam padlih vojakov. V pričakovanju mimohoda se je tajnik stranke tovariško pogovarjal s tistimi, ki so dali prijemljivi davek za domovino.

Mimohod mladine je spremljalo kar največje navdušenje. 150 bataljono rimskega GIL-a je še enkrat nudilo krasen prizor ponosa, reda in sile. Pred oboroženimi oddelki so korakale ženske skupine, tudi čudovito ubrane v smislu resnega vojnega zbora. Te skupine so granitni sklop notranje fronte in so nosile znamenja različnih strok, od zdravstvene pomoči do pomoznih del, pri katerih se udeležujejo.

Na čelu moških vrst so korakali bataljoni pripravnikov za kolonialno službo, vrste športnikov ter oddelki kolesarjev. Za njimi so prišle osupljive kolone mušketirjev iz Balile, med njimi posebni oddelki vojnih sirot; zatem oddelki za motorizacijo, skupine planinskih in mornariških, letalskih in konjeniških pripravnikov. Popolna in neposnemljiva organizacija liktorske mladine se je razgrnila v izrazu vse svoje sile in skladnosti.

Ko so hodile mimo njega mladinske vrste, je tajnik stranke iztegnil roko po rimsko. Zastave, med katerimi je bil škrlatni prapor fašistovske zveze iz prestolnice, so se sklonile v pozdrav, živahnj trobentaški oddelki pa so dajali takt bojnemu koraku. Ljudstvo ni moglo zadrževati svojega navdušenja in je pogosto izbruhnulo v navdušeno odobravanje, na čast

mladini, ki je znala proslaviti rojstvo odrešitve domovine in sveta z obredom svetle lepote ter jasne pomembnosti. Ti vzkliki so ob koncu pregleda dobili še večjo gorečnost v skladnem in navdušenem kriku »Duce, Duce!«

Svečanost fašistovskega praznika v Ljubljani

Fašisti, ki bivajo v Ljubljani, so zgodovinski dan 23. marca praznovali zelo slovesno. Zbrali so se v Fašistovskem domu, kjer je Zvezni tajnik podal poročilo voditelju fašija v Ljubljani. Ob prihodu Zveznega tajnika je bilo povelje za pozdrav.

Zvezni tajnik Orlandini je po pozdravu Duceja podal voditeljem navodila za nadaljnje delo fašija v ljubljanski pokrajini in se z njimi posvetoval o vseh vprašanjih. Po poročilu so voditelji in skupine fašistov spremljali na sedež Dopolavora Oboroženih Sil prapor fašija, kjer je bila kmalu nato proslava zgodovinskega dne. Govoril je fašist Bonsembiante.

Pred svečanostjo so se Visoki Komisar, Poveljnik Armadnega zbora, Narodni svetnik Bonsembiante, poveljnik divizije in drugi uradniki in častniki podali na železniško postajo, kjer jih je pričakoval Zvezni tajnik in Tajnik Dopolavora, fašisti in fašistke. Tam so otvorili okrepčevalnico Dopolavora Oboroženih sil. V opremljeni dvorani so se zbrali mnogi zastopniki vseh vrst orožja.

Po pozdravu Kralju in Duceju so vojakom razdelili okrepčila. Nato so pa v navzočnosti vseh omenjenih zastopnikov oblasti proslavili zgodovinski 23. marec.

Fašist Bonsembiante je v svojem govoru poudaril, da ta dan proslavljajo letošnje leto v vznosu zmagovalne vojne. Orisal je razvoj zgodovinskih dogodkov in poveljeval protikomunistično in protidemokratsko poslanstvo, ki je vselej vodilo bojevniki fašiji. V izjavah je Benito Mussolini na Trgu San Sepolero zatrjeval nepoboljšljivost med boljševizmom in civilizacijo, ki se je rodila v Rimu. Ta dan je pa velik tudi zato, ker je položil temelje novega reda v Evropi, prižgal plamen totalne revolucije in zastavil zahtevo po svobodi na svetu ter obojdi nasilje. Na koncu proslave so navzočnici priredili navdušene manifestacije za Duceja in fašistovsko Italijo.

Pogreb Vojvode Aosta v Najrobiju

Vojvoda Aostski je bil pokopan z vojaškimi častmi na vojaškem pokopališču v bližini Najrobija. V cerkvi sv. družine v Najrobiju je imel prvi osebni kaplan vojvode pater Boratto svečano zadušnico. Odvezo je vojvodi dal zanzibarski škof. Zadušnici so prisostvovali generali Nasi, Scala, Martinj in Sabatini, ki so bili v vzhodni Afriki pod vojvodovim vrhovnim poveljstvom, nadalje bivši guverner Etiopije Daodiace in miličniški

general Torre. Žalne svečanosti so se udeležili tudi general Nam, ki je bil pribočnik očeta Aostskega vojvode, ter člani vojvodovega ožjega spremstva, njegov osebni zdravnik dr. Borra in drugi.

Ob zaključku pogreba je general Nasi vzklil v spomin na pokojnega vojvodo in odzvali so se mu vsi prisotni Italijani. Med venci je bil tudi venec vojnih ujetnikov. Imel je obliko italijanske zastave in napis: Junaškemu, ljubljenu in nepozabnemu voditelju!

Duce poveljnikom gozdne milice

Rim, 22. marca. Duce je v prisotnosti ministra za kmetijstvo in gozdove ter načelnika miličniškega štaba v Beneški palači sprejel poveljnika legij in avtonomnih kohort gozdne milice, častnike inspektorata za les in centralnega poveljništva gozdne milice, ki so bili pozvani v Rim, da prejmejo navodila glede proizvajanja oglja in drv. Častniki so bili Duceju posamič predstavljani. Poveljnik gozdne milice Eksc. general Chierici je izrazil Duceju zvestobo in vdanost gozdne milice, ki hoče s trdno voljo opraviti težko nalogo, ki ji je pripadla na področju nacionalnega odpora.

Duce se je v svojem nagovoru spomnil, da je ustanovil gozdno milico za to, da bi Italija zopet pridobila svoje gozdno bogastvo in da bi si domovina v resnih časih zagotovila vse, kar ji je potrebno. Opozoril je na neposredne naloge gozdne milice v sedanjem času in je poudaril, da se morajo njeni pripadniki osebno zavzeti in zvesto opravljati svojo službo v izpolnjevanju njegovih naredb. Pri tem ne smejo izgubiti niti ene ure v sedmih mesecih, ki nas še ločijo do prihodnje zime.

Duce je pozval vse prisotne, naj sporoče njegove besede vsem svojim sodelavcem in sodelavcem, tako da se bo sleherni izmed njih z vso silo in z vso vztrajnostjo posvetil nalogi, ki je poverjena gozdni milici in ki spada med osnovne naloge narodnega življenja. Sprejem se je zaključil s pozdravom Duceju, ki ga je odredil načelnik miličniškega štaba.

Vel. Kraljica in Cesarica je pretekli teden obiskala bolnišnico princa Piemontskega v Romi, v kateri leže ranjeni in se je z njimi ljubezljivo razgovarjala. V bolnišnici se je zadržala dve uri.

Duce je pohvalil v navzočnosti prometnega ministra in načelnika štaba fašistovske milice poveljnika železniške, pristaniške in kopne milice, ki so mu podali podrobna poročila o svojem delu. Duce je pohvalil njihovo delo in izrazil svoje zadovoljstvo generalom Raffaldiju, Viscontiju in Tanesu ter jih prosil, naj pohvalijo sporoče tudi vsem častnikom in ostalim članom svojih oddelkov.

Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino je imenoval komisarja za občino Gorenji Logatec, in sicer fašista Giannantonio Cricila, za občino Tržišče pa fašista Reschigga Marija.

Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino je z naredbom podaljšal rok za razveljavljanje dovoljenj za promet z avtomobilskimi vozili na bencin do 30. junija t. l. Omenjena naredba pa ne velja za posebne dovolilnice za vožnjo ob praznikih, zunaj pokrajine in v nočnih urah. Te dovolilnice morajo lastniki obnoviti s pravilno vlogo na urad za civilni motorni promet.

Poveljništvo GIL-a pripravlja vso potrebno, da bo 5000 slovenskih otrok odšlo v kolonije. Priredil bo tudi poseben tečaj za nadzornice, ki se ga bodo udeležile tudi Slovenke.

Seja ljubljanskega mestnega sveta je bila pretekli turek popoldne. Otvoril in vodil jo je župan dr. Adlešič, ki se je v otvoritvenem govoru spomnil vseh zaslužnih ljubljancov, ki so umrli od zadnje seje. Poročilo finančnega odbora je podal predsednik dr. Azman, ki je razložil načrt za posamezna dela v občini. Na predlog gradbenega odbora so ustanovili posvetovalni-strokovni odbor za regulacijski načrt mesta Ljubljane.

Uradni list je objavil poročilo predsednika vlade, da je glede na kraljevska patentna pisma prešel naslov vojvode Aostskega, ki nima nobenega moškega potomca, na njegovega brata princa Aimoneja Savojskega.

Proslava obletnice Borbenih Fašjev

Poslanica Duceju. — Svečanosti v Rimu se je udeležil Tajnik Stranke Eksc. Vidussoni

23. marca 1919. je Mussolini na trgu San Sepolero v Milanu zbral okrog sebe vse tiste, ki so bili prežeti vere v preporod Italije, vse tiste, ki so upali v njeno boljše bodočnost. Takrat se je začela nova zgodovinska doba Italije. To je bil eden največjih dogodkov po svetovni vojni, dogodek, čigar važnost nekateri dolgo niso hoteli spregledati. Začela se je revolucija, ki je spremenila lice ne samo Italije, temveč tudi lice Evrope in začela ustvarjati temelje novega reda v njej.

Takrat se je porodila organizacija, ki se je iz ozkih razmer razbohotila v silo, ki že dolga leta odloča o svetovnih zadevah. Kljub temu, da je bila Italija takrat na robu propada, da ji je grozilo uničenje s strani temnih elementov, so se dvignili vsi tisti Italijani, ki so verovali v njeno bodočnost pod vodstvom svojega Duceja in ustvarili novo, močnejšo državo, polno mladostnega poleta.

V ponedeljek 23. marca je vsa Država s hvaležnostjo proslavila spomin na tiste junake, ki so se dvignili na San Sepolero. Po vsej državi so se zbrali fašisti, potomci tistih nekaj falang, ki so začele novi pokret in ki so se razrasle v mogočno armado. Prav v mogočnosti teh armad je dokaz uspeha sansepolkrskega zbora. Danes so za prvimi borci množice in armade, ki opravčujejo vero v njihovo končno zmago.

Rim, 23. marca. Ob obletnici ustanovitve fašističnih bojevnih skupin je Tajnik Fašistične stranke izročil Duceju naslednjo poslanico:

Duce! Preteklo je 23 let od dneva, ko ste v Milanu na Trgu sv. groba zagnali prvi bojni krik proti boljševizmu in njegovim zaveznikom, liberalizmu in demokraciji. Vaš glas je bil navdan z zmago. Današnji dan pomeni začetek nove dobe v zgodovini sveta. Danes se že svetlika na bojiščih, kjer je prva vojna zajela cel

Il Duce passa in rivista un reparto della Milizia — Duce pregleduje oddelek milice

Navadna obroka kruha in moke skrčena

Ekscelencija Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odločil, da naj se sklep medministrskega odbora o novem obroku kruha in moke takoj izvede tudi v tej pokrajini.

Zato bodo počeniš z 18. t. m. obroki kruha, krušne in koruzne moke, ki se dobijo na navadne živilske nakaznice, zmanjšani na 150, odnosno na 130 in 225 gramov.

Višina dodatkov za vse tri vrste delavce ostane nespremenjena. Nespremenjena ostaneta tudi obroka, priznana zavodnarjem in nosilcem ženam v višini 300 gramov kruha na dan.

Iz tega sledi, da bodo vsi posebni boni za kruh ali moko, ki so bili izdani zavodskim družinam, počenš z 18. t. m., upravičevali do prejema v njih naznačenih količin, zmanjšanih za eno četrtino.

Da se preprečijo zlorabe in prevare, je bil vsem občinskim preskrbovalnim uradom dan nalog, da do 18. t. m. pri detajlnejših, pekih in zadržanih poberejo vse odrezke in vse bone, ki so bili izkoriščeni do vključno 17. t. m., ter jih pošljejo takoj Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu.

Odreзки in boni, ki so bili izkoriščeni pred 18. t. m. in bi jih Pokrajinski prehranjevalni zavod do 20. t. m. ne prejel, bodo veljali le za nakup skrčenih obrokov.

Novo postojanko je slovesno otvoril pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani. Ob ljubljanskem postojankem postopju je Dopolavoro uredil okusno urejeno okrepčevalnico za Oboroženo Silo. Otvoritve te nove okrepčevalnice so se udeležile najuglednejše osebnosti Ljubljanske pokrajine. Visoke goste je sprejel Pokrajinski nadzornik Dopolavora g. Liberati, centralni nadzornik g. Pesci in drugi častniki in odličniki. Novo okrepčevalnico so si ogledali Visoki Komisar Ekse, Emilio Graziosi, Armijski general Eks, Mario Robotti, Zvezni tajnik dr. Orlando Orlandini, poveljnik Divizije general Tadeo Orlando, podprefekt comm. Bisia, zastopnik Kvestorja, podkvestor comm. Ferranti, Zvezni Podpoveljnik GILL-a prof. Cassani, šef univerzitetne organizacije inž. Carra, dr. Franchi in mnogo drugih odličnikov. Nova okrepčevalnica je v Ljubljani že druga. Prvo je odprl Dopolavoro v svojem sedežu na Taboru.

Ravnateljstvo državne klasične gimnazije v Ljubljani sporoča vsem tistim učencem, ki še niso mogli priti v Ljubljano, da bodo prihodnje dni dobili na dom potrdila, s katerimi si bodo lahko pri pristojni vojaški oblasti priskrbeli dovoljenja za prihod v Ljubljano. Na II. moški gimnaziji na Rakovniku imajo dijaki pouk vsak dan.

Zivilske nakaznice za mesec april razdeljuje te dni ljubljancem mestni preskrbovalni urad. Družinski glavari naj pripravijo glave nakaznic od meseca februarja, ne marca! Poleg tega tudi za vsako nakaznico po 30 centezimov, tako da dostavljalec ne bo treba po nepotrebnem čakati in dostavo zavlačevati.

Romski uradni list je objavil podatke o ljudskem štetju v Kraljevini. V februarju se je poročilo 26.277 parov, isti mesec se je rodilo 71.009 otrok. Umrlo je 62.965 ljudi. Prirastek torej znaša 8.044 ljudi. Dne 28. februarja je znašalo število prebivalstva v Kraljevini brez novih pokrajin 45 milijonov 384.000.

Romski uradni list je objavil zakonski dekret, po katerem je od 14. marca prepovedana prodaja netipiziranega tekstilnega blaga. Zapora velja za trgovce na drobno in na debelo. V 8 dneh morajo prijaviti svoje zaloge.

Družba »Emonac«, zavod za poljedelstvo in nepremičnine v Ljubljani, je objavila glavne pogoje, ki urejajo nakup njiv in posestev tam, kjer so se izselili Nemci. Tisti, ki so vložili prošnje za nakup posestev in hiš, se morajo zglasiti v omenjenih vaseh, kjer so si izbrali posestva, in urediti vse formalnosti z družbo »Emonac«, ker je prosilec dosti več kakor je pa na razpolago posestev. Družba »Emonac« bo razdelila posestva pod zelo ugodnimi pogoji, hkrati bo pa kmetijstvo izpopolnila in preuredila.

Veliko italijansko stavbno podjetje Astaldi je zaradi gradnje večjih javnih del na Hrvaškem odprlo svojo podružnico v Zagrebu. Podružnica ima kapital 3 milijonov kun.

Novo radijsko oddajno postajo bo družba EFAR ustanovila v Zari. Radijska postaja bo zajela okrog 40.000 kvadratnih metrov in bo ena največjih radijskih postaj v Dalmaciji.

Italijansko srednje šolo bodo odprli prihodnje leto v Zagrebu. Obiskovali jo bodo otroci italijanske kolonije in italijanskih optantov.

Manj makaronov bodo dobili prebivalci Julijske Benečije na živilske nakaznice. Doslej so dobivali 1200 gramov riža na mesec za vsako osebo in 800 gramov makaronov. Zdaj bodo pa dobivali 1800 gramov riža, makaronov pa 200 gramov.

Bakreni kovanci po 1 in 2 pléniga so izgubili vrednost 1. marca 1942. Nemški konzulat v Ljubljani bo omenjene novce zamenjal v lire še do 30. aprila 1942.

Uredbo, ki uvaja nove omejitve v potniškem prometu, je izdalo italijansko prometno ministrstvo. Na železnici bodo odpravili spalne in jedilne vozeve, ostali bodo samo v mednarodnih vlakih. Prav tako bodo prvi razred v vlakih spremenili v drugega in drugega v tretjega. Odslej bodo tudi potniškim vlakom priključili vagona za prevoz živil. V zvezi s prometnimi ovirami, ki nastopijo 1. aprila, bodo znatno spremenili tudi dosedanjí vozni red.

Metan skušajo uvesti za pogonsko sredstvo italijanske državne železnice. V Roviju so ustanovili centralo za razdeljevanje metana pri železniški postaji. Ta centrala služi za pogon liturina na več progah. Melanski pogon skušajo zdaj uvesti predvsem na progah v Benečiji in v Lombardiji do Mantove, Cremona, Pavije in Legnana.

Nemški minister za gospodarstvo dr. Funk je na občen zboru Nemške državne banke podal nekaj zanimivih izjav o nemškem gospodarstvu. Dejal je, da je vojna prinesla neko neuravnoteženost med donosom in izdelavo. Ker se je donos povečal, se je povečala tudi količina denarja. Zdaj mora Nemčija ta problem rešiti. Rešila ga je tako, da je pomnožila izdelavo in znižala cene ter povišala davke. Na ta način si obeta zagotoviti stalnost denarja in varnost naložb.

Hrvatski letalec se je pretekli teden vrnil z vzhodnega bojišča v domovino na dopust. Na železniški postaji so jih pričakovali mnogi zastopniki oblasti, med njimi minister dr. Kulenović in poveljnik letalstva polkovnik Kren, ki jih je nagovoril z vzpodbudnim govorom. Pripeljal se je tudi maršal Kvaternik, ki jim je prinesel pozdrave Poglavnika in članov hrvatske oborožene sile. Poveljeval je junaštvo, ki so ga izkazali na vzhodnem bojišču in naštel mnoga nemška odlikovanja, ki so jih prejeli. Po končanem dopustu se bodo letalci vrnili na bojišče.

Pisma brez ovitkov so pričeli uvajati v Nemčiji. Da bi prihranili na papirju, so uvedli pisma, ki obstoje iz enega samega lista papirja, ki je ob robu nalepljen, da se lahko zalapi. Pismo lahko ljudje pišejo na notranjo stran ovoja, ki se sicer pri običajnem pismu sploh ne uporablja. Tako bodo veliko prihranili pri pisemskih ovojih.

Obrok kruha je ponovno znižala španska vlada. Zdaj dobi vsak prebivalec po 80 gramov kruha na dan, težaki pa po 100 ali 150.

Sofijski list »Zorac« piše, da je v interesu Bolgarije in Turčije aktivno sodelovanje v obrambo pred boljševiškim ogrožanjem. Obe državi si morata medsebojno pomagati, kakor je določeno v medsebojnem paktu, ki sta ga lani obnovili. Ankara ve, da je obramba Dardanel v spodnji donavski kotlini in na bolgarskih gorah.

Švica ima velike težave s prehrano svojega prebivalstva, predvsem zaradi zmanjšanega uvoza zaradi hude zime. Tako je Švica dobila od dogovorjenih dobav januarja in decembra samo tri četrtine, v februarju pa samo četrtino.

Led na Savi in Donavi je začel plokati zaradi toplejšega vremena in velike ledene plošče se z velikim truden pomikajo dalje po rekah. Zaradi naglega taljenja je začela tudi Sava močno naraščati.

Nova ležišča bakrene rude so našli v Južni Srbiji bolgarski strokovnjaki. V okolici Ohrida in Velesa, kjer je v obratu že več manjših rudnikov kromove rude, so odkrili nova ležišča kromove rude, ki vsebujejo 42 do 59% kroma. Zdaj raziskujejo tudi ležišča manganove rude v okolici Prištine in Skoplja.

Hrvatsko ministrstvo za kmečko gospodarstvo je kupilo 70 vagonov soje, ki jo bo brezplačno razdelilo med kmete. Kmetje bodo s semenom dobili tudi navodila o gojenju in uporabi te nove kulturne rastline za ljudsko prehrano.

Hrvatski dnevniki in tedniki so zaradi varčevanja s papirjem na zahtevo oblasti zmanjšali obseg svojih dosedanjih izdaj.

Hrvatska vlada se je ob novice o smrti vojvode Aosta zbrala k žalni seji, na kateri je Poglavnik spregovoril o pokončnem Vojvodi. S ceje je hrvatska vlada poslala brzojavna sožalja Vel. Kralju in Cesarju, hrvatskemu kralju princu Spoljetskemu, vojvodinjam Aosta materi in soprogi in Duceju.

Nemčija bo po dogovoru z Bolgarijo kupila 42 milijonov kil bolgarskega tebuca v vrednosti okrog 4 milijonov levov.

Novo ukrepe je izdala madžarska vlada. Madžarski poljedelski minister je uvedel obvezno poljsko delo, da bi dosegli čim večji pridelek. Hkrati so odredili, da bodo še enkrat strogo preiščili židovske kroge in v primeru potrebe ustanovili posebna židovska delovna taborišča. Nadalje bodo omejili porabo nekaterih predmetov in zanje uvedli nakaznice.

Na Slovaškem so uvedli obvezno delovno službo za mladino.

Predsednik norveške vlade Quisling je uveljavil stari zakon, ki je veljal na Norveškem od leta 1814, do 1891., zakon, ki prepoveduje naseljevanje Židov na Norveškem.

Naredbo o omejitvi prodaje tekstilnega blaga je izdal hrvatski trgovinski minister dr. Todt. Racioniranje bodo uredili po potrebah posameznih področij.

Vojno maturo bodo delali nemški dijaki, ki so vpoklicani k vojaškom. Vojne maturo pa ne morejo delati tisti dijaki, ki se zasebno pripravljajo za maturo.

Radijske aparate morajo prijaviti Grki do 31. marca. Grška radijska družba bo tiste, ki svojih aparatov ne bodo prijavili, obetno kaznovala.

Bolgarsko poslanstvo v Rimu je pozvalo vse bolgarske državljane, živeče v Italiji, ki doslej še niso uredili svojih vojaških zadev, naj se zglase v pisarni bolgarskega poslanstva v Rimu.

Za zatomitev oken itd. kličite telefon 46-90, tapelnik Ivan Habič, Ljubljana, Poljanska 17.

Ravnateljstvo hrvatskih državni železnice javlja, da je na progi Doboj-Tuzla ustavljen potniški in prilžni promet. Samo blagovni promet ni ustavljen. Tudi na progi Sarajevo-Bosanski Brod je železniška uprava ukinila dva osebna vlaka, namesto njihju so uvedli en sam osebni vlak.

Zaradi toplejših dni so tudi nekateri turške reke silno naračle, posebno reka Džethan, ki je poplavila dvanaest vasí. Okrajne oblasti so pošale v poplavljenе kraje reševalne odprave.

10. april so na Hrvaškem proglasili za državni praznik, to je dan ustanovitve Hrvatske države. Na ta dan mora počivati delo v vseh državnih, samoupravnih in zasebnih uradih, delavci morajo pa za ta dan dobiti ustrežajoče celodnevne mezde.

285 milijonov kil starega gradiva so zbrali preteklo leto v Nemčiji šolski otroci. Gradivo obsega stare krpe, papir, kovinske predmete in druge odpadke. Če bi ves ta material natovorili na en vlak, bi bil dolg 315 kilometrov.

Poseben oddelek državne tiskarne bodo ustanovili na Hrvaškem. V njej bodo tiskali bankovce in vrednotnice, ki so jih doslej tiskali v Nemčiji. Nova tiskarna bo pod kontrolo hrvatskega državnega zakladnega urada.

Prvi zakon hrvatskega sabora so objavile »Narodne novine«. To je zakon, ki ga je odobril sabor na svoji zadnji seji. Z njim je razveljavil vse državno-pravne akte od leta 1918. do ustanovitve Hrvatske države, v kolikor se nanašajo na hrvatsko državno področje.

Zivilske nakaznice bodo v kratkem uvedli v Združenih državah. Za zdaj jih bodo uvedli za sladkor, zato bodo v kratkem ustavili prodajo in ugotovili zaloge.

Obvezno delovno službo v vojni bodo morale na Angleškem opravljati tudi ženske brez otrok, kakor so pred nedavnim poročali v Londonu.

Nemški poslanik v Ankari von Pappen je pretekli leden odpotoval v Berlin, kjer si bo zdravil pri nekem specialistu poškodbo, dobljeno pri atentatu v Ankari. Hkrati bo svoj dopust v domovini porabil za to, da bo poročal o vtisu atentata v Ankari in o rezultatih preiskave. Iz Berlina poročajo, da so se s tem v zvezi razširile fantastične vesti.

Letos Nemci ne bodo hodili na velikonočna popotovanja, ker so nemške železnice zaradi vojne že preobremenjene.

700 let bo minilo meseca junija, odkar je madžarski kralj Bela IV. proglasil mesto Zagreb za kraljevsko svobodno mesto. To obletnico bodo v Zagrebu slovesno praznovali in so v ta namen že imenovali pripravljalne odbore.

Bolgarski kralj Boris namerava v kratkem obiskati Berlin, kakor poročajo švedski dopisniki berlinskih listov. S tem v zvezi je treba po mnenju teh poročil pričakovati v jugovzhodni Evropi in na bližnjem vzhodu skorajšnjo naglega in odločilnega razvoja, in sicer tudi zato, ker se je nemški poslanik v Ankari von Pappen na poti v Berlin ustavil v Sofiji in imel tam važne razgovore.

Marsal Göring je pretekli teden izdal proglas na nemške poljedelce, v katerem se jim je med drugim v imenu nemškega naroda zahvalil za vse, kar so storili za prehrano domovine in je poudaril, da so v tem pogledu prav tako prispevali svoje žrtve kakor vojaki na fronti.

Novi predsednik madžarske vlade Kallay je podal v poslanski zbornici važne notranje- in zunanje-politične izjave. Predvsem je naglasil, da je sedanja vojna tudi vojna madžarskega naroda, ki se bori za svoje meje in civilizacijo, ki jo ogroža Moskva. Madžarska zunanja politika se ravna po nacionalnih interesih in stopa z ne-

omajno vero ob strani Nemčije in Italije in bo še stopala, ko bo os dosegla zmago in uvedla novi red v Evropi.

Nemški propagandni in prometni minister je izdal proglas na nemško civilno prebivalstvo, naj po nepotrebnem ne potuje z železnico; potovanja so dovoljena samo v primeru bolezni. Kdor bi nalašč ravnal proti tem ukrepom, ga lahko kaznujejo z internacijo.

Zivilske obroke bodo v Nemčiji zmanjšali od 6. aprila dalje. Tedenski obrok kruha bodo zmanjšali za 10%, obrok maščobe za 20%, obrok mesa pa za 25%. Obroke nakaznice za težke in najtežje delavce bodo zmanjšali za 15%. Zato, pravi »Völkischer Beobachter«, je treba napeti vse sile ne samo v Nemčiji, temveč po vsej Evropi, za povečanje pridelkov. Kadar bo končan boj na vzhodu, bo rešeno vprašanje prehrane za Nemčijo in za vsa Evrope.

Zakonsko naredbo o ustrojstvu hrvatske vojske je izdal Poglavnik. Hrvatska vojska obsega domobrance, ki se dele v kopenske, letalske in pomorske enote in ustaško milico. Orožništvo je določeno za izvršilni organ vojske, vrhovni poveljnik je pa Poglavnik. Vojaška služba je obvezna med 19. in 55. letom, aktivna služba traja dve leti, za pomorske letalce šest let, za specialiste pa 12 let.

S 1. aprilom bodo uvedli redni osebni in blagovni promet med Hrvatsko in Rumunijo. Promet se bo razvijal čez madžarsko državno ozemlje.

Uredba o obvezni delovni službi je stopila v veljavo v Srbiji. Po določilih te odredbe bodo vse obvezance delovne službe v Srbiji klicali dvakrat na leto na odsluženje predpisane roka. Prvi rok so določili za 1. april, drugega pa za 1. oktober.

Ceno električnemu toku je zvišala beograjska mestna občina. Cena termičnemu toku se je zvišala za pol dinarja, cena električnemu toku za pogon strojev se je zvišala od 2,50 na 3 dinarje, za razsvetljevanje stanovanj pa od 5 dinarjev na 5,50.

Ljudsko univerzo so ustanovili v Zagrebu pod vodstvom hrvatskega državnega vseučilišča. Nova ljudska univerza bo prirejala znanstvena in kulturna predavanja.

Beograjski župan je pozval vse Beograščane, naj obdelajo vse svoje vrtove in jih zasade s krompirjem in zelenjavo. Po podatkih ima Beograd 2000 hektarjev zemljišča, ki ga bodo lahko uporabili za zelenjavne vrtove.

4.800.000 dinarjev bo dala srbska vlada za nakup plugov, več traktorjev in motoriziranega poljedelskega orodja. Tako skušajo izboljšati poljedelstvo v Srbiji in povečati poljedelski pridelek.

Vse premično in nepremično židovsko premoženje bodo zaplenili na Madžarskem. Po statističnih podatkih imajo Židje na Madžarskem 580.000 oravov zemlje. Zakon o razlastitvi bo v kratkem predložila madžarska vlada državní zbornici v odobritev.

Zobni ambulatorij dentistične šole v Ljubljani. Vozova ulica 8 I, sprejema ob ponedeljkih, sredi in petkih dopoldne. Cene nizke, izdiranje zob brezplačno.

Osebne vesti

UMRLI SO:

V Ljubljani: 25letna Kristina Batističeva; Karel Vidmar, magistratni uslužbenec v pok.; Marija Rozmanova; 75letni Franc Vrtovec; Andrej Bašin, železniški uslužbenec v pok.; Stefan Jager, mehanik; Rado Terkijanov; Franc Zajec st., brvski mojster; Josip Jer mol, železniški uradnik v pok.; Hubert Lel, župnik in kurat na Golniku; Milka Potrčeva.

V Podkorenju: Mima Straussova, strokovna učiteljica.

Na snovanju pri Rajhenburgu: Jože Radej pesnik.

V Dobrovi pri Ljubljani: 27letna Marija Ri harjeva.

V Zagrebu: dr. Jože Marjetič, zdravnik.

Naše sožalje!

Listek »Družinski tednika«

Predstave v slikah in prividi

Napisal dr. Karl Schmëing

Neki deček iz Bonna ob Renu je slišal od zunaj strele iz bližnjega kamnoloma v sobo in vsak pok ponovil z vzklikom:

»Bums! Bums!« Nato je streljanje prenehalo in malček je »bums« pogrešil. Proseče se je obrnil v smer, od koder je prihajalo pokanje, in rekel: »Prosim, dragi bums, vrni se spet!«

Od takrat živi predstava »bumsa« v njegovih zavesti. »Bums« mu je postal tovariš pri igri, biva v veliki omari, malček se med igro pogovarja z njim, pri mizi morajo pogrniti posebej za »bumsa«, skratka, z njim ravna tako, kakor da bi bil resnična navzočna oseba. Nekoč je družina napravila izlet. Malček je odrasle na lepem izpodrinil v občestni jarek, češ: »Ali ne vidite, da pride 'bums' na robl!« Na široko se je ustopil pred odrasle, dokler »bums« ni šel mimo.

Prizor da slutiti, da je malček »bumsa« v resnici videl. A nihče izmed odraslih ni ničesar opazil. Kako naj si razlagamo nenavadno vedenje malega dečka?

Drugi primer: Nekega mladega učitelja osemletnih deklet je nekoč obiskal neki oče, ki je bil v skrbeh za duševno zdravje svoje hčerke in je hotel otroka odvesti k zdravniku. Dejal je, da se »otrok neprestano razgovarja s praznim naslanjačem! Učitelj je drugi dan povprašal po tem svojo malo učenko, ki mu z navjno samoumevnostjo pripovedovala:

»Da, kadar se v sobi igram, se vrata odpro, neka stara dama vstopi, sede v naslanjač in mi pripoveduje pravljice, potem se pa razgovarjava.« Razumljivo je torej, da so bili starši, ki niso videli stare gospe, pač pa slišali otrokovo govorjenje, v skrbeh za njegovo duševno zdravje.

Takšni doživljaji so izraz tako imenovane »eidetične« (slikovne) nagnjenja, ki ga je šele zadnja desetletja preiskoval zlasti prof. E. R. Jaensch iz Marburga in ki pri otrocih nastopa dosti pogosteje kakor pri odraslih. To nagnjenje znanstveniki psihološko preizkušajo in pri tem marsikaj zanimivega doživje. Učitelji, ki svoje učence poznajo po več let, so pri takšnem preizkušanju neznanstvo presenečeni, ker otroci več vidijo kakor učitelj sam. Otroci, ki so posebno nagnjeni k predstavam v slikah, sedijo resni ali pa veselo se smeje pred temnosivim preizkuševalnim zaslonom in opisujejo, kaj tam vidijo. V mnogih primerih so te predstave podobne filmu, ki se odvija pred

njihovimi očmi, a vsega tega učitelj ne vidi.

Nekateri otroci to nagnjenje izkoriščajo pri pouku. Neki deklici se ni bilo treba nobene pesmice naučiti na pamet, temveč si je zjutraj, preden je šla v šolo, pesmico temeljito ogledala. Če je bila vprašana, se je pred njenimi očmi prikazala v zraku natiskana pesem, ki jo je potem samo prebrala.

Neko drugo dekle je delalo sprejemni izpit za neko višjo šolo. Vprašali so jo o mineraloških vrstah kamenin, ki jih ni več vedela. A še o pravem času se je prikazala na tabli — kajpak samo za dekle vidna — vrsta imen tistih kamenin, v isti pisavi, kakor jih je šest tednov poprej napisala učiteljica v razredu. Eidetično nagnjenje torej utegne prav priti tudi pri izpitih.

V nekaterih primerih utegnejo pa te prikazni tudi neugodno vplivati. Tako so nekoč v neki šoli obravnavali neko pesem o pogumnem krmarju, ki je gorečo ladjo usmeril proti bregu Eriejskega jezera in svoje življenje žrtvoval za rešitev popotnikov. Pesem je otroke zelo ganila. Na zemljevidu severne Amerike so našli tisto jezero. Nekaj tednov pozneje so se pa učili o Švici. Učitelj je nekega dečka poklical pred zemljevid, da bi poiskal Vierwaldstättersko jezero. A na zemljevidu je videl čisto jasno in razločno napisano samo »Eriejsko je-

zero«. Trdil je, da to jezero leži v Švici. Učitelj je mislil, da se norčuje, a deček je v resnici videl tako napisano kakor je pozneje pripovedoval kot odrasel človek. To je bil eden izmed mnogih eidetičnih pojavov, ki jih je bil doživel v mladosti.

Nekateri otroci imajo eidetične doživljaje tudi v poltemni spalnici: divje zveri, vrage in druge strahotne prikazni jim groze. S pravljicami in pripovedovanji takšne vrste moramo biti torej zelo previdni, zakaj predstave se utegnejo ponoviti zvečer v eidetični sliki pred očmi prestrašene ga otroka.

V splošnem začne eidetično nagnjenje, ki ga je pri otrocih opaziti v zelo različnih stopnjah, v teku otroške dobe nazadovati, in izgine, ko otrok dozori, približno okrog 14. leta. V redkih primerih se pa utegne tudi ohraniti ali se celo na novo porajati in eidetične slike odraslih imamo potem za privide, za resnične doživljaje, ki utegnejo imeti močan vpliv na duševni razvoj. Tudi ljudje, ki »duhove vidijo«, so eidetiki. Zato je torej čisto možno, da vidijo na primer daljnjo prednico, ki straši po gradu, v resnici in z odprtimi očmi. V gradovih visi mnogo slik prednikov, ki postanejo eidetična podlaga za prikazni, pri katerih igrajo vlogo torej samo naravne reči. Takšne prikazni je možno z eidetičnim poskusom celo ponoviti. Tudi mnogoštevilni drugi doživljaji so na tej podlagi razumljivi.

Mnogi slavni možje so bili eidetiki, med njimi tudi Goethe.

Tako drži enotna črta od eidetičnega nagnjenja otroka do prividnih doživljajev odraslih mož. Tudi to je znamenje, da smemo te dogodke, čeprav še tako tuje učinkujejo, v temelju imeti samo za bolesterne. Nekateri otroci so telesno in duševno zdravi, a vendar so izredni eidetiki. Njihove zmožnosti se jim zde pogosto tako samo po sebi razumljive, da mislijo, da drugi ljudje tudi vidijo tisto, kar vidijo sami z odprtimi očmi. Zato o tem tudi pogosto pripovedujejo in pridejo v spor z vzgojiteljem, ki ima s svoje strani vse to za laž. V toliko ima tudi prav, v kolikor otrok slika reči, ki niso resnične, a otrok ima tudi prav, če opisuje tisto, kar je res videl.

Zato je potrebno, da vzgojitelji vedo o tem eidetičnem nagnjenju pri otrocih, da lahko v danem primeru pravilno presojujejo. Z nadarjenostjo eidetično nagnjenje ni v neposredni zvezi, ker nalezimo nanj pri zelo nadarjenih učencih, pa tudi pri manj nadarjenih. Večina eidetičnih otrok živi čisto neprisliljeno s temi znamenji, a v primerih, ko jih prikazni prestrašijo, je potrebno, da jim pojasnimo, da večina reči te vrste ni resnična, čeprav jih vidi z odprtimi očmi. Eidetična preiskava otroka pa utegne v takšnih primerih odstraniti marsikakšne skrbi in nespornumljenja.

Valter Brunner je bil pisatelj, čigar dela so bila pravkar postala moderna. V njih je pripovedoval občinstvu ljubeznive zlobnosti, ki mu jih pa nihče ni zameril, zakaj vsakdo je spoznaval v zrcalu njegovih primer samo svoje ljube bližnje, ne pa samega sebe.

Njegovo najnovejše delo 'Stoodstotna ženska', je doseglo izreden uspeh. V njem je pesnik poveljeval modro tovarišču, ki podpira svojega moža pri ustvarjalnem delu, hkrati pa ožigosal poslikano modno lutko brez možgan, s položenimi nohti in barvi rdeče redkvice. Večer po premieri se je zaročil s Conny Nelsonovo, bogato dedinjo bančnega ravatelja.

Zaroka Conny Nelsonove z Valterjem Brunnerjem ni zbudila posebne pozornosti v krogu njenih znancev. Conny je bila bogata in neodvisna, vsakdo je pričakoval, da bo zdaj pa zdaj storila kaj nepričakovanega. In zakaj se ne bi poročila s pisateljem? Ena izmed njenih dobrih prijateljic je nekoč dejala, da je izumetničena kakor moderna umetnost.

In res je iz vse Connyne zunanosti dihala nekaj izumetničenega. Rdečkasti plavi lasje so bili za odtenek predeči, njena bela polt je učinkovala preenolično v mlečni, enakomerni belini. Vendar so vse modne muhe: pornjene in pobrite obrvi, koronalno-rdeče usnice in rožnati lošč na majhnih nohtih poudarjale svojevrstnost njene lepote, kakor pri majoliki svetli lošč še poudari razkošje barv.

Conny je po zaroki romala dan za dnem po velemestnih trgovinah, izbirala slike in dragoceno pohištvo, obleko in krzno, tako nekako kakor si sladokusec z jedilnega lista izbere najokusnejše poslastice. Po navadi jo je pri nakupih spremljala prijateljica Erna, brezbarvna bilje, ki se je zdelo kakor rojeno za senco te razkošne ženske.

Nekaj tednov pred poroko sta se dekleti namerili, da eno izmed največjih modnih hiš, da bi nakupili nekaj novih modelov. Sam šef jih je spremljal po svetlih, s preprogami pogrnjenih hodnikih v majhen, za predvajanje modelov določen salon. Sedli sta v nizke, udobne, oblazinjene naslonjače, si prizigali cigareto za cigareto in zavili v sinji tobakni dim kritično ogledovali modele, ki so jih razkazovale gračijozne manekenke. Izmed večernih oblek, športnih kostimov in plaščev sta izbrali nekaj izredno lepih primerkov in si jih veleli prineseti v posebno oblačilnico, kjer jih je Conny namerala vameriti.

Prijateljici sta stopili v oblačilnico; Conny se je jela oblačiti. Da bi zahtevalo sfranko vsekako zadovoljil, je šef velet poklicati še ravnateljice oddelka za francoske modele. To je bila gospodična Kimekova, ki je risala modele, ustvarjala nove modne vzorce in pri krojevala posebno težke kroje.

Bila je sredi tridesetih, velika, nekoliko previtka z bistrimi očmi in energičnimi črtami; imela je nežne in hkrati krepke roke kiparke. Oblečena je bila namerno preprosto; z nenakodranimi, toda zdravimi, svetlimi lasmi in naravnim, nešminkanim obrazom se je zdela nekoliko brezbarvna ob pisanih, razkošnih svilah.

Conny in Erna sta neutrudljivo čebljali, ne da bi ji privoščili besedo ali pogled. Conny je izbirala in izražala svoje želje zapovedovalno. Hkrati se je vsakokrat preče obrnila k svoji prijateljici, čakajoč pohvale ali odobritve, strastno kadila in v nemarno puhala dim naravnost uslužbenki v obraz.

»To večerno obleko mi boste izdelali v zeleni svili in z dolgimi rokavi! Zapišite si!« je dejala.

»Ne,« je kratko odgovorila slikarka, »tega ne bom storila.« Pobrila je obleko, ki jo je bila Conny v nemarno vrgla na bližnji stol in z ljubeznivo pogladila rdečo, blestečo se svilo.

»Kaj vam šine v glavo?« je siknila Conny. »Povedala sem vam naročilo, vašo dolžnost je, da ubogate in mi sešijete obleko, kakršno zahtevam!«

»Ne,« je spet kratko, toda trdno odgovorila gospodična Kimekova. »Ta obleka je lepa edinole v rdečem, dolgi rokavi bi čisto pokvarili njen slog. Razen tega bi bila elegantna v njej samo temnolaska z zagorelo poltjo. Ta izrez bi bil prav tako neprimeren za vaš vrat, ki je nekoliko presuh za tako globoko izrezo. Izberite, prosim, kaj drugega!«

»Neverjetna nesramnost!« je pričela Conny, toda prijateljica jo je prekinila.

»Prosim te, ne razburjaj se, Conny! Ta ženska je samo zavistna.«

»Zavistna?« je počasi ponovila gospodična Kimekova. »Edino, za kar vas zavidam, je to, da se lahko zjutraj do sitedga naspite. Za kaj naj vas pa tudi zavidam? Teh nekaj pisanih krp in ves ta lišp mi ne pomenijo nič. Ustvarjanje, oživljanje, krojenje mrtvega materiala v novo obleko, da, to me zanima. Prav z veseljem prepuščam drugim, da nosijo te obleke. Nikakor

Italijanščina za Slovence

Un corno
Questo è un aneddoto storico, attribuito ad un celebre suonatore di corno che suonava a un teatro di Firenze più di cent'anni fa.
Detto suonatore tornava a casa a tardissima ora. Era una sera nebbiosa e pioviggiosa: poiché era senza ombrello, si mise lo strumento sotto il mantello e, quatto quatto, raseniando i muri, si scontrò con due sbirri che, vedendo quest'uomo dal fare sospetto, lo fermarono domandandogli cosa avesse sotto il mantello.
— Un corno! rispose l'interrogato.
— Badate! non burlatevi di noi; siamo la legge! replicò una guardia. Che cosa avete?
— Un corno, ribatté l'altro stizzito.
— Ah si, allora venite con noi! e lo accompagnarono dal Commissario.
— Spero, disse quest'ultimo quando vide il suonatore, spero che non vorrete burlarvi anche di me! Prima che si ricorra alla forza, dite, che cosa tenete sotto il mantello?
— Un cornocool! urlò il musicista.
— Alla forza dunque!
E l'altro allora, mettendogli sotto il naso lo strumento:
— O mondo birbone, come lo chiamereste voi questo strumento?

RAZLAGA BESED
corno m rog; suonatore di corno tobrentač.
aneddoto m anekdota, zgodbica, attribuite dodeliti, pripisati.
Firenze f Florenca (mesto v Italiji).
— Pozor! Italijanska oblika ni množinska. Napočna je torej raba »v Firenzah«.
detto imenovani, omenjeni.
nebbiosa megljen.
pioviggioso deževen.
strumento m instrument, glasbilo.
mantello m plašč.
quatto sklonjen, plazeč se; quatto quatto tiho plazeč se.
rasentare (rasento) iti tik mimo, oplaziti.
si scontrò (skontro) je srečal.
sbirro (zbiro) m policist; birič.
dal fare sospetto s sumljivim vedenjem, početjem. (fare ima v podobnih zvezah samostalniški pomen.)
fermare ustaviti.
domandandogli (= domandando + gli) vprašujoč ga. — Pozor! V italijanščini: vprašati komu, ne kogal! cosa f = che cosa kaj.
un corno dobesedno: rog. Toda hkrati je un corno v italijanski ljudski govoricu podobna fraza kakor slovenska »figa« (da ne omenimo surovejšega izraza); ima torej zaničljiv pomen »kaj ti mar!«
badare paziti.
burlarsi di norca se delati iz.
legge f zakon, postava.
replicare odvrniti, odgovoriti.
guardia f straža, stražnik.
ribatté je odgovoril (ribattere).
stizzito razjarjen.
ricorrere (nepr. glag.) alla forza silo rabiti.
urlare tuliti, rjuti.
birbone m lopov, zlikovec; o mondo birbone! nekako: prekleti svet zmešan!
chiamare imenovati.

Amore coniugale

— Io ti voglio tanto bene, moglie mia, che vorrei attirare su di me tutti i mali che ti dovessero affliggere; mal di testa, di denti, di stomaco...
— E s'lo dovessi restar vedova?
— Ch'io rimango vedovo in vece tua!

RAZLAGA BESED
coniugale (konjugale) zakonski.
voglio hočem (volere, nepr. glag.); voler bene(a) rad imeti, ljubiti (koga).
attirare privlačiti.
su di = su.
affliggere (nepr. glag.) žalostiti, užalostiti.

se pa ne dam od nikogar, in tudi od vas ne, prisiliti k neokusnosti! Se preden je dogovorila poslednje besede, je stopil v sobo šef.
»Gospodična Kimekova,« je skoraj prestrašeno vzklilnil, »tako se odstranite! Gospodična Kimekova je pa bila že poprej sama odšla.
Obe prijateljici sta obstali kakor vkopani sredi sobe z dostopnimi zrcali. Šef je skušal med globokimi pokloni opravičiti vedenje svoje uslužbenke.
»Prenapeti živci! Preveč dela! V bodoče se bom potrudil, da bo gospodičnam stregla kakšna druga...«
»Kaj prenapeti živci!« je zavrcčala Conny, »nesramnost je to! To osebo takoj odpustite, ali pa nikoli več ne prestopim praga vaše trgovine!«
Vzela je ročno torbico, ki ji jo je ponudila prijateljica in z milostnim priklonom odšla iz sobe.
Ko se je Conny vrnila domov, jo je Valter že čakal. Še vsa vzbunjena zaradi dogodivščin, mu je opisala svoje doživljanje. V brezmejno začudenje se jo pa Valter potegnil za uslužbenko.
»Kako moreš zaradi tako nevažne zadeve spravit človeka ob kruh!« je očitalje dejal.
»Zaradi nevažne zadeve?« se je razburila Conny, »očitala mi je vendar neokusnost!«

TAM ILOM NAŠ VRT

Tri premalo upoštevanе povrnine
JOSIP ŠTREKELJ

Zaradi konservativnosti, ki še vedno vlada pri lastnikih vrto, kakor v kmečkem gospodarstvu ali morda spriču nepoučenosti gospodinj glede uporabe posameznih vrst povrnine v kuhinji, nimajo še dostojnega mesta na vrtu pasternjak, črni koren in blitva ali mangold.
Pasternjak je korenasta rastlina. Listje je podobno zeleni, koren pa navadnemu kranjskemu korenju. Vonj korena sliči deloma peteršilju, deloma korenju, zato ga kuharice dovedajo jedem kot nadomestilo za peteršilj in korenček. Vzgačamo ga kakor navadno korenje. Sečemo ga rano spomladi, zakaj seme dolgo kali, najpogosteje na vrstice, ki so oddaljene po 30 cm.
Kakor je bilo na tem mestu že govora, zaznamujemo vrstice z brazdico, ki jo naredimo s količkom ob napeti vrvi. V te brazdice, prillčno trikrat tako globoke kakor je seme debelo, položimo seme po 5 do 10 cm narazen, zakaj vsako seme ni kaljivo. Ko setev odraste na en ali dva lista (če nam je ob setvi preveč izpadlo), jo razredčimo na 15 do 20 cm. Kakor vse korenstovo ljubi pasternjak dobro vnojeno zemljo od predhodnje setve, ne pa sveže pognojene s hlevskim gnojem. Pasternjak raste bujnejše kakor korenje, zato doraste do jeseni tudi v debelejših korenih in nam da tudi večji pridelek.
Zima mu ne škodi, celo okus mu izboljša. Zaradi tega ga pustimo na mestu za poznejšo porabo proti pomladi. Kolikor pa nam ga je potreba pozimi, ga izkopljemo in hranimo kakor navadno korenje.
Za prehrano kakor za krmo živalim je pasternjak važna rastlina. V sever-

Filatelija

Perspektive v bodočnost

Pred sto leti, ko je izšla prva znamka, gotovo nihče ni sanjal, da se bo vsled tega razvil ogromen pokret, da, cela znanost. In vendar je bilo tako! Danes je številno znamk doseglo že skoro 100.000 različnih komadov.
In kaj bo, recimo, čez 50 let? Če bodo izhajale znamke še nadalje v takem tempu, kakor ga opažamo sedaj, prav gotovo ne bo niti enega zbiralca več ki bi se lotil generalnega zbiranja. Saj je to že danes skoraj nemogoče!
Ker pa ni bistvo veselja do zbiranja znamk ravno težnja za popolno zbirko vseh znamk, bo lahko najti izhod, ne da bi pri tem trpelo veselje do tega športa in da bi padlo zanimanje zanj.
Lahko trdim, da že sedaj ni več ko kakih 50% vseh filatelistov takih, ki bi zbirali vse znamke. Rajši so si opredelili svoj »življenjski prostor«. Glede tega je nič koliko variant in če je kdo iznajdljiv, mu nudi njegovo področje prav takšno veselje, kakor ga občuti tisti filatelista, ki zbira znamke vsega sveta.
Nekaj let je že tega, kar so začeli nekateri zbirati znamke (dobrodelne, spominke, letalske itd.); spet drugi so se omejili le na nekaj držav. Specialisti so se lotili posameznih izdaj kakšne države, pri nas na primer slovenske izdaje — verigarjev.
V bodoče bodo filatelisti gotovo zbirali znamke le še z gotovih vidikov. Tega mnenja je tudi znani in popularni nemški predstavnik filatelista, g. Max Buttner, ki pravi:
mal di testa glavobol; mal di denti zobobol; mal di stomaco bolečine v želodcu (ho mal di stomaco želodec me boli).
vedovo m vdovec; vedova f vdova.
ch'io rimanga da ostanem [jaz] (rimanere nepr. glag.).
in vece tua namesto tebe.

nih državah ga čenijo bolj kakor korenje. V kuhinji služi kot nadomestilo za peteršilj in korenček. Kuhar ali dušen je prav dobra in zdrava prikuha. Ocvrt in pripravljen kakor ribe na oju sliči po okusu ribam. V to svrbo ga kuharice razrežejo na rezine in te še z modeli v obliki rib. Živini ga polagamo surovega, ker ji v takem stanju najbolj zelee.
Pasternjaka je več vrst. Za naše razmere je najboljši pod imenom dolgi orjaski.
Črni koren ima to ime po vsej pravici, zakaj zunanja koža je črno-sajasta. Tudi tega sejemo rano v marcu, lahko pa tudi proti koncu julija in v avgustu. Spomladi sejan doraste do jeseni, od druge setve pa šele do jeseni v naslednjem letu.
Prednost ima spomladanska setev, ki daje nežnejšo prikuho kakor poletna. Sejemo ga na stalno mesto v vrstice po 25 do 30 cm oddaljene v 3 cm globoke brazdice, če te setev pogošta, jo razredčimo na 15 cm. V gostejši setvi ne dosežejo koren dovoljne debeline. Ljubi globoko, a ne sveže pognojene zemlje.
Črni koren je dvoletna rastlina, a kljub temu jih odžene dokaj že v prvem letu v cvetno steblo. Ta poročemo kar na prepričanje korist mehkobe in debeline korenov. Seme takih izprilčenih korenov tudi pri drugih dvoletnih rastlinah (kapusnice, zelena, radič, korenje i. dr.), ki odženo v prvem letu v cvet ni prida, ker bi potomci teh pokazali isto neljubno lastnost.
Proti zimskemu mrazu je črni koren čisto odporen, zato ga, kolikor ga potrebujemo pozimi, izkopljemo in prisetujemo v kleti, ostalega, za kasnešo rabo, pa pustimo do porabe na mestu.
Dalje prihodnjč.

Ne precenjujte svojih otrok
Nedavno sem se peljala s tramvajem. Na neki postaji vstopi oče s svojim sinčkom in še nekimi drugimi fantkom. Fanta sta se hvalila, kako dobro se učita. Kar vstopi na naslednji postaji fantček, slabo oblečen v tenko obleko. Ko ga ta dva otroka zagledata, se začneta smejati in briti norec iz ubogega fantčka. Začela sta pripovedovati, da je bil poleti pastirček, da je krave pasel itd.
Oče se je zadovoljno smejal svojemu sinčku in bil ponosen nanj, češ kaj moj fant vse ve, ni pa spoznal v svoji očetovski zaslepljenosti, da se njegov sin norčuje iz ubogega fantčka.
Sama sem zrasla v revščini in vem, kaj mora žrtvovati mati in koliko truda jo stane, da v že tako veliki revščini pošlje svoje otroke topi oblečene v šolo. Ubogi fantček je pa žalostno ogledoval ljudi okrog sebe in v tem žalostnem pogledu si lahko bral; poglejte ljudje, kako se ta dva norčujeta iz mene.
Časi se spreminjajo, in nekoč se bo morebiti oče še spomnil tega dogodka. Ne privoščim mu, da bi tudi on živel v slabih razmerah, vendar naj v bodoče v tem pogledu pokara svojega sina, ne pa da odobrava slabo vedenje otroka s tem, da zadovoljno prikimuje neslanostim in nedostojnemu vedenju. G. K.

ŠPORTNI TEDNIK

Enainvajseto kolo — Zunanji rezultati — Kolesarji so začeli
V nedeljo je bil v nogometu na sporedu začetek poslednje tretjine prvenstva. Rezultati:
Fiorentina-Ambrosiana 4-1, Lazio-Livorno 3-0, Liguria-Modena 2-1, Torino-Napoli 5-3, Triestina-Bologna 1-0, Atalanta-Genova 0-0, Venezia-Juventus 2-0, Milano-Roma 4-2.
Nobene zmage na tujem, sami uspehi domačih moštev, z izjemo Atalante, ki si je z Genovo podelila točki. Med rezultati je tudi nekaj močnih, ki kažejo na šibkost nekaterih moštev, odnošno na dobro formo zmagovalcev.
Položaj v razpredelnici se je po nedeljskih dogodkih deloma izpremenil, deloma razbistril. V vrhu sta Venezia in Roma zamenjali mesti, dočim je Torino ohranil vodstvo, ki ga drži z naskokom dveh točk dokaj krepko. Drugo skupino zgornje hiše tvorijo nato po vrsti Genova, Lazio, Juventus, Bologna in Triestina s tesno razliko od 24 do 21 točk. Razdalja med naslednjo sestorico (Milano, Atalanta, Ambrosiana, Fiorentina, Liguria in Livorno) znaša samo dve točki, od 20 do 18. Tukaj bo še prerivanja, kakor v skupini pod vrhom. Repek je takisto jasen: Napoli 14, Modena 12 točk — brez posebne nade na ponovno udeležbo v tem tekmovalju prihodnje leto.
Obisk je to nedeljo občutno padel. Milano-Roma je gledalo samo 15.000 ljudi, na drugem mestu po številu obiskovalcev je bila Venezia-Juventus z 12.000 gledalcev, na tretjem Triestina-Bologna, ki je vrgla sorazmerno lepo številu 10.000 ljudi. Vse ostale prireditve so precej zaostale glede obiska. Vsota vseh gledalcev na osmih igriščih ne dosega niti 70.000.
Precej drugače je bilo v tem pogledu v drugem razredu. Dočim je v prvem razredu obisk padel za eno tretjino, je v drugem za toliko narastel in presegel število 40.000. Postavijo se Fanfala-Novara z 8000, pa Spezia-Savona s 7500 in Padova-Udinese s 6000 gledalcev.
Posebnih dogodkov v tem razredu ni bilo. Tretjina moštev je zmagala na tujem: Bari, Fiumana in Novara. Vodi torej še vedno Bari.
Pro Gorizia je imela v gosteh Ponziano in dosegla samo remis. Neglede na to je brez konkurence v vodstvu.
V Svici so imeli na sporedu četrtfinale pokalnega tekmovalja: Basel-Lugano 1-1 (tudi po podaljšku), Luzern-Gasshoppers 0-2, Cantonal-Lou-sanne 0-6, Zürich-Grenchen 2-3.
Vichysko nogometno prvenstvo: Nimes-Alès 3-0, Nice-Montpellier 1-0, St. Etienne-Toulouse 0-1, Olympique-Cannes 2-0.
Na Jožefovo so kolesarji otvorili letošnjo sezono na progi Milano-San Remo. Zmagal je znani prvak Leon Adolfo v osmih urah in desetih minutah. Proga meri 281 in pol kilometra, tako da je dosegel povprečno 34.469 km na uro. Z zmagovalcem je doseglo isti čas še sedem dirkačev, med njimi Triestini Cottur, ki se je plasil na četrto mesto. O. C.

Ljubezen gre skozi želodec...

Slavni možje in žene - mojstri kuharske umetnosti

Razvoj dobre kuhinje do danes

Kuharska umetnost, ki je pri civiliziranih narodih že od nekdaj igrala veliko vlogo, je dosegla v svojem razvoju več vrhuncev, vendar je njena važnost kdaj pa kdaj spet pojenjala. Zanimivo je pa, da se ji niso posvečali samo poklicni kuharji in kuharice, temveč pomembni možje in žene, državniki, vojskovodje, pesniki, skladatelji, umetniki in umetnice. Da, celo neki filozof si je pridobil lahor slave na kuharskem področju.

Prvi zgodovinsko znani vzpon kuharske umetnosti poznamo iz časov rimskih cesarjev. Cesarja Avgust in Tiberij nista bila samo sladokusca, temveč tudi iznajditelja novih, pikantnih jedi. Pod cesarjem Avgustom je bila v Romi celo neke vrste kuharska visoka šola, katere voditelj je bil znani Apicij. Zaradi svoje genialne iznajdljivosti v kraljestvu kuhinje je užival velik ugled. Pod njegovim imenom poznamo edino kuharsko knjigo iz rimske literature. Nekdo je baje sestavil za svojega cesarja jed iz pavjih jezikov in drugih eksotičnih poslastic, jed, ki je stala celo premoženje.

Eden najslavnejših sladokuscev in kuharskih umetnikov tiste dobe je bil pa Roman Lukul, čigar ime še dandanašnji živi v pojmu lukulski užitek.

Dolgo časa so kuharsko umetnost izpodirale vojne in drugi preobrati. V srednjem veku so imeli na primer celo na kraljevskih dvorih zelo primitivne jedi. O kraljici Mariji Stuartovi pripovedujejo, da je bilo goveje meso brez posebnih dodatkov ena izmed redkih poslastic na njenem dvoru. Takrat so jedli, da bi se najedli, in ne zato, da bi uživali. Zato jim je zadostoval kos slanice ali razsoljenega mesa.

Šele na Francoskem so v dobi Ludovika XIII. v nenavadni meri začeli ceniti kuharsko umetnost. Povod je dala Katarina Medicejska, ki ni bila samo velika sladokusca, temveč tudi izvrstna kuharica, ki se je na tem področju tako rekoč prva znanstveno udejstvovala. Tedanja izvrstna kuhinja je izvirala iz Italije, kjer je nekaj časa poprej najbolj cvetela. Ludovik XIII. ni bil samo dober učencec italijanskih kuharskih umetnikov, temveč je pogosto svoje učitelje še prekosil. Bil je eden najboljših umetnikov na področju pastet in slaščic, ki jih na Francoskem še danes odnosno so jih še do nedavna pripravljali po njegovih receptih. Tudi Ludovik XIV. se je poskušal v kuharski umetnosti in je iznašel več slavni jedi. V njegovem času se je mnogo slavni žen in mož posvečalo kuharski umetnosti, prav tako kakor v dobi njegovih naslednikov Ludovika XV. in Ludovika XVI.

Rojstvo v zlati postelji

Cesarica Anama, države v Zahodni Indiji, je pred nekaj dnevi podarila življenje svojemu četrtemu otroku, to pot hčerki. Rojstvo v anamski cesarski hiši je zvezano s svojevrstno ceremonijo, ki je tako nenavadna, da jo je vredno omeniti.

Ko cesarica začuti, da se ji bliža njena ura, leže v veliko posteljo iz čistega zlata, ki je namenjena izključno za rodno otrok. Hkrati pa v stranskem prostoru pripravijo štiri kopeli: prva vsebuje vodo iz svetega grajskega ribnika, druga je napolnjena z lotosom iz »Rdeče reke«, tretja je iz sokov velikanke množine cvetic, zadnja je pa iz nekega studenca, ki izvira na skoraj 3000 metrov visoki gori Pou-Bia.

Novorojenega kraljevskega otroka morajo najprej okopati v vseh štirih kopolih in šele potlej ga sme videti oče. Pravijo, da po zaslugi teh kopol še nikoli ni noben anamski kraljevski otrok umrl. To je vsekako razumljivo, zakaj tako očiščen otrok je prav gotovo bolj odporen proti nevarnim klicam, ki so vzrok veliki umrljivosti novorojenčkov v tamkajšnjih krajih.

Mesto brez senc

Kadar se v krajih, ki leže ob ekvatorju, začne pomlad ali jesen, ljudje živijo in rastele ne mečejo nobene sence. Sonce namreč tedaj stoji v zenitu.

Ker pa leže ob ekvatorju po večini samo velika morja in puščave, se to nenavadno dejstvo le težko praktično dokáže. Edino mesto, v katerem ljudje v teh dveh letnih časih hodijo brez senc, čeprav ves dan nanje pripelja sonce, je Chuito, v južnoameriški državi Ecuadorju.

Posetnica s sliko

Pred leti, ko fotografiranje še ni bilo tako na višku kakor je zdaj, je prišel tedanjni modni pariški fotograf Disberi na zanimivo zamisel. Namesto, da bi po tedanjim modi nosil v žepu posetnico s svojim imenom, poklicem in naslovom, je v posetnico nalepil svojo sliko. Tedaj seveda niti slutiti ni, da je s tem vpeljal v modo veliko novotarijo.

Takšne »posetnice« so kaj kmalu prišle v modo in vzbudile veliko zanimanje. Tako daleč je šla ta moda, da so

Od slavni mož in žen se je na tem področju prva proslavila markiza Pompadourjeva. Njena sledvena pečena à la Pompadour je svetovnoslavna. Veliki filozof Montaigne, ki je živel v 16. stoletju, je napisal celo o dobri kuhinji uvod, ki je postal zelo slaven. V njem je ovekovečil svoje izkušnje o pripravljanju dobrih jedi.

Slavni vojskovodja Condé, ki je živel v času Ludovika XIV., je ustvaril sijajno fiziološko juho, »omaka à la Colbert«, ki jo je ustvaril minister Colbert, pa še danes imenitno tekne. Dvorni uradnik Ludovika XIV. markiz de Bechamel se je proslavil s svojim »krompirjem à la Bechamel« in »Bechamelovo omako«. Slavni vojvoda Soubise pa se ni proslavil samo kot vojskovodja, temveč tudi kot kuhar slavni koštrunovih kotelov. Državnik vojvoda Richelieujski, Mazarin, Talleyrand in drugi so samo nekateri izmed mojstrov kuharske umetnosti.

K najslavnejšim kuharskim knjigam štejeemo francosko knjigo »O umetnosti kuhinje«, ki jo je napisal neki Le Bas. Takoj ko so jo izdali, so ljudje hitro segli po njej, a šele pozneje so ugotovili, da jo je napisal že omenjeni markiz de Bechamel.

Tudi v novejšem času lahko omenimo več pomembnih imen. Leta 1825. je izšlo delo »Filozofija okusa«, ki jo je napisal Brillat-Savarin in je še dolgo leta služilo za svetovaleca mnogim sladokuscem. Veliki skladatelj Rossini se je od svojega 40. leta dalje odpovedal ustvarjanju glasbenih del in je začel ustvarjati — dobre jedi. Tudi na tem področju je postal nič manjši mojster kakor v glasbi. Slikar van Gogh, pevka Nellie Melba, imenovana »avstralski slavček«, Eleonora Duse, velika italijanska tragedka, »božanska« Greta Garbo so bili ali pa so še v svojih prostih urah iznajdljivi kuharski mojstri in mojstrice. Nazadnje naj še omenimo, da obstaja celo »besednjak izvrstne kuhinje«. Pisec ni nihče drug kakor »slavni francoski romanopisec Alexander Dumas oče.

Kako resno so se nekoč ljudje bavili s kuharsko umetnostjo, kaže tudi to, da so jo v mnogih delih obravnavali z znanstvenega in umetniškega stališča, delih, v katerih so upoštevali slog, modo, posebnosti posameznih dob in razmerje do stopnje kulture. Mnoge bo pa presenetilo, da strokovnjaki na kuharskem področju prav tako kakor v pesništvu, glasbi in umetnosti razlikujejo »klasično« in »romantično« šolo. Bilo bi pa preveč, če bi si morali beliti glavo, ali kuhate po klasični ali romantični šoli.

slike na posetnicah ustrezale vsem mogočim priložnostim, v katere je njihov lastnik zašel. Kadar je potreboval posetnico pri kakšnem slavnostnem obisku, tedaj je vzel s seboj takšno, na kateri je bil naslikan z rokavicami v roki in je ceremonielno sklanjal glavo, prav tako kakor je zahtevala tedanja etiketa. Kadar je bilo slabo vreme, je uporabljal posetnico s sliko, na kateri je imel dežnik v rokah, kadar se je pa šel v družbo poslovit, tedaj je uporabljal sliko, na kateri je bil v športni obleki. Tako je imel za vsako priložnost svojo posetnico.

Kilovatna ura: poročno darilo

Občinski svet Telesnega Broda na Češkem je zelo napreden. Letos so občinski svetniki sklenili, da bodo vsakemu novorojenemu paru darovali kot poročno darilo kilovatno uro in za leto dni brezplačen električni tok.

Indijske strune

Indijci na svojih glasbilih nimaajo strun iz črev, temveč samo iz kovine. Nekateri glasbeniki so mislili, da imajo te strune še posebno mil in zvočen glas, toda to ni vzrok, da noben Indijec ne igra na črevnatih strunah. Z dotikom črevnate strune bi se namreč Indijci onečistili — tako jih uči njihova vera — in zato igrajo samo na kovinske strune.

Zmerom vljuden

Pristaši protestantske ločine kvekerjev, ustanovljene v 17. stoletju, ne smejo niti prisegati niti preklinjati.

Vsokogar pa včasih prime, da tako rekoč mora biti prav od srca nevljuden. Ob takšnih priložnostih si verni kvekerji pomagajo z opisovanji.

Tako je nekoč neki pristaš te verske ločine namesto, da bi rekel nekemu svojemu sovražniku: »Ti si lažnivec,« dejal:

»Jimmy, prav dobro veš, da nikdar nisem nevljuden. Kljub temu bi pa, če bi mi sodnik dejal: »Pripelji mi najnesramnejšega in najpredrznijega lažniveca tega mesta,« prišel naravnost k tebi in ti ljubeznivo sporočil: »Jimmy, pridil, sodnik bi rad s teboj govoril!«

MOJI MATERI

Zopet sem na tistih blatnih pomladnih cestah, ki vodijo v rojstno vas, daleč tja dol pod gorovje Snežnika. Tako čudovito je kriknilo preko kraških, z borovjem in brinjem obraslih gmajni, ki leže nad njivami, razmetanimi po doleh.

Preko Slivnice so planile pomladne sapa. Zajele so kotlino Cerkniskega jezera, ki se je lesketalo v ranem jutru in čutilo mimohod pomladi, ki je potovala še naprej preko Goričic, Otoka, Križne gore, Sv. Ane, vse tja dol v dolino ljubezni...

Tam je živela moja mati!

Takrat je bila pomlad, ko sem ji prinesel šop srebrnih mačic, nabranih ob vsakem potoku. Dolgo je že tega, še preden sem trgal kratke hlače po šolskih klopah.

»Ná, mama, te rože bodo za Marijo!« Spominjam se, da sem stal pred njo blatnih bosih nog, moleč ji šibe. Sklonila se je, prišla me za okrogla lica, gledala mi dolgo v oči in tiho rekla:

»Ti moj mali, zlati fant!« Videl sem, da ji solze igrajo v očeh, postalo me je sram, izpustil sem mačice, da so padle po tleh — in zbežal.

Takrat nisem vedel, da je mati utrjena, saj je vso noč likala perilo.

Tako je moja mamo-perico našlo marsikatero jutro, ko se je sklanjala nad snežnobelim kupom perila. Vaščani so se čudili, kako zna moja mati lepo čisto škrobiti in likati ovratnike in srajce.

Neko dopoldne, ko je lučka ugašala pred kipom svete Družine, je mati — omahnila...

Celih štiri in dvajset let so jo pekle rane na nogah, nešteto noči je prejkotala...

O, mati!

Nič več ni svetlih dnevov, ko je cela gruča otrok iskala ljubezni pri Tebi. Ze dolgo je tega, odkar si nam šestnajstim otrokom zapovrstjo rezala kruh.

Kako velika je bila Tvoja ljubezen in kako podobne so Tebi danes vse živče matere na svetu!

Dvanajst pomladi je šlo preko Tvojega groba.

L. PERKO: MOJA MATI

Dvanajstič so zablestele mačice ob potoku na naši zemlji.

Rad bi to cvetje povezal v šopek in ga poklonil vsem materam na svetu in tudi Tebi, majka, na gomilo.

Lojze Perko

Zakon na poskušnjo

Pred nedavnim sta se neki mlad ameriški inženir, po imenu Allan Macduff, in telegrafistka Evelynne Bryanova odločila, da bosta sklenila zakon na poskušnjo. Ker je Allan ljubosumnost vztrajati nad vse, je hotel v zakonu vztrajati samo tako dolgo, dokler njegova žena ne bo ljubosumna.

Osem dni po poroki je Evelynne dobila v roke takšnole brzojavko: »Allan Macduff. Danes ne morem priti. Mary.« Najprej se je jezila, da je ravno ona dobila v roke to brzojavko, zakaj očitno je šlo za Allanovo ljubezensko zadevo. Nato se je pa veselo zasmejala. In oddala je takšnole brzojavko:

»Allan Macduff. Razkrinkala sem te!« Ni se podpisala. Ko se je pa zvečer vrnila domov, je brzojavka ležala na njeni nočni omari in njen mož je nanjo napisal: »Jaz tebe tudi.« Od tistega dne je zakon na poskušnjo trden kakor jeklo.

Nagrada za najštevilnejše družine

Pred nedavnim je Španija razpisala nagrade za najštevilnejše španske družine. Ob tej priložnosti smo prvič izvedeli, koliko in kako številnih družin ima Španija.

Nagrado za največje število rojstev sta na primer prejela zakonca iz pokrajine Cordobe, ki sta rodila 25 otrok. Nagrado za največje število živčih otrok sta pa prejela zakonca iz pokrajine Asturije, ki sta rodila 19 otrok.

od katerih jih 16 še živi. Vsak izmed obeh parov zakoncev je prejel po 5000 pezov nagrade.

Država je pa razpisala še 100 nagrad po 1000 pezov za družine, ki štejejo najmanj 16 otrok in vse te premije so razdelili možem odtodno staršem teh otrok. Na čelu seznama teh nagrajencev sta dve rodbini, ki štejeta po 22 otrok. Število otrok vseh nagrajenih družin znaša pa nič manj kakor okrog dva tisoč ljudi!

Kralj je moral zgodaj v posteljo

Na španskem dvoru je vladal v srednjem veku zelo strog dvorni ceremonijel, ki v svoje nevidne okove ni šli samo dvorjanstvo, temveč tudi kralja samega.

Ta ceremonijel je veleval, da mora kralj v posteljo pozimi točno ob devetih, poleti pa ne pozneje kakor ob desetih. Med drugim je bilo tudi določeno, da na dvoru ne sme spati noben poročen človek. Zato so morali poročeni dvorjani spati zunaj dvora, dvorne dame se pa sploh niso smele možiti.

Tekoča čebula

Neki madžarski kemik je izumil pomembno iznajdbo. Posrečilo se mu je namreč, da je začel čebulo konservirati v tekočem stanju. Ko so preiskovali tako pridobljeno tekočino, so ugotovili, da je vsestransko uporabna in da je po okusu in vsebini snovi neoporečna.

Madre della Malaja con il suo bambino — Malajska mati s svojim dojenčkom

Vztrajni ženin

V Najaaniju na Finskem je pred kratkim umrl 78 letni mož, po imenu Paave Menki, ki je bil nedvomno svetovni rekorder v porokah. Zakaj v svojem življenju se ni poročil nič manj ko tridesetkrat!

Ko se je prvič poročil, je bil star 18 let, ko je bil star 70 let, se je po poslednjem poročilu z nekim 25 letnim dekletom.

Njegovega pogreba se je udeležilo štiri in dvajset njegovih bivših žen, ki so jokajoč spremlile tega severnjakega dona Juana, ki v življenju očitno ni našel svojega ideala, k poslednjemu počitku.

Staromodni recept

V knjigi receptov iz leta 1770. lahko bereš naslednji recept:

»Če se slučajno udariš v čelo nad ocesom, se lahko zgodi, da dobiš grdo rumeno bulo, ki postane drugi dan sinja. Če hočeš, da ne boš imel te grde bule, si namaži bulo takoj z vinskim kisom, za ušesi se pa namaži z zelenim milom.«

Rožno olje

Nešteto cvetic mora umreti, če hočejo ljudje iz njih iztisniti majhno količino dišečega rožnega olja. Iz 450 kilorov ali okroglo 1 milijona 800.000 cvetnih popkov komaj dobe en kilogram rožnega olja.

Rožno olje, iz katerega potem izdelujejo najfineše dišave, je doma na Bolgarskem. Vsako leto Bolgari v času, ko so njihovi bujni rožni vrtovi polni dišečih cvetov, predelajo iz njih devet kilogramov rožnega olja.

ŠIROM PO SVETU

Prozne lesene podplate sta izumila slovaški umetniški mizar Dososini in čevljar Sedlak. Podplati so tako prožni, kakor da bi bili iz usnja.

Novi zobje so zrasli 77 letni Nizozemski Mijutji Buysovi iz Ouda-Gastola na Nizozemskem. Nekega dne so jo začele hudo boleti čeljusti, kmalu nato so ji pa pričeli rasti novi zobje. Starka je torej dobila že tretje zobe.

Bivši jugoslovanski parnik »Trepča« so torpedirali na Atlantskem oceanu. Parnik je 5052 tonski in je bil zdaj v službi zaveznikov. Z njim vred se je potopil tudi neki švedski tovorni parnik.

V Kodanju na Danskem divjajo hudi snežni zameti. Ves promet v mestu stoji in je preskrba prebivalcev z živili zelo težka. Po uradni ugotovitvi je to leto v danskih gozdovih zaradi izredno ostre zime poginilo 50% divjačine.

21 stopinj pod ničlo je pokazal te dni toplomer v Stockholmu na Švedskem. Vso Švedsko je zajel nov val hudega mraza. Pomlad je še ni, čeprav bi bil že čas zanjo. Celo v najjužnejših švedskih pokrajinah imajo še zmerom 12 stopinj pod ničlo.

PLAČAJTE

NAROČNINO!

Otroci in starši

Kaj so mi dolžni otroci? Spoštovane, zvestoba, zaupanje, pokorščino? Da, tako se vprašujejo starši, ne vedo, da so upravičeni vpraševati se tako samo, kadar so res vsega tega vredni.

Od vseh dlakočnosti, ki se porode iz sebičnosti, je največja, da starši že vnaprej terjajo od svojih otrok dolžnosti kot samoumevnost. Navadno utemeljujejo svojo zahtevo takole:

»Mi smo rodili, jih vzgojili, poslali v šole, plačevali zanje zdravnike, študij itd. Dolga leta smo se marsičemu odpovedali, da smo lahko ugodili njihovim potrebam in zahtevam. Otroci so nam dolžni vse, kar imajo!«

In vendar, nikoli ne pozabite, da vas otroci niso prosili, naj jih rodite. Ko ste jim torej podarili življenje, ste s tem prostovoljno prevzeli dolžnost, da boste svoje otroke vzgojili v dobre in samostojne ljudi. Torej imate, narobe, vi dolžnosti do otrok! Nikar ne pozabite veselja, ki so vam ga ta drobna bitja prinesla v življenje, občutek izpolnitve, ki so ga zbudila v vaših srcih, ko so se rodila.

Če so bili otroci kdaj pa kdaj zlobni, neugnani in tudi nevaležni, ste imeli v tistih trenutkih morda priložnost, da ste kakor v zrcalu zagledali svoje lastne napake in lastnosti. Pomagali ste jim tako, da ste jih skušali razumeti. Medtem so rasli in so vam na svoj način poplačali vse skrbi s tisoč drobnimi veselji. Dolg — če sploh moremo govoriti o dolgu — je z obrestmi poplačan!

Nikoli naj ne bodo otroci za starše nekakšna hranilnica ali zavarovanje za stare dni.

Neizogibno je, da bo prišel dan, ko v vas otroci ne bodo več gledali samo »očeta« in »matere«, nezmotljivi božanstvi. Tedaj bodo v vas videli tudi moškega, žensko z vsemi dobrimi in slabimi človeškimi lastnostmi. Pričeli bodo soditi. In šele tedaj se bo pokazalo, ali se vam je posrečilo, pridobiti si z resnično nesebično ljubeznijo pravo naklonjenost svojih otrok, naklonjenost, iz katere se rodita razumevanje in tovarištvo. Pokazalo se bo, ali ste pravilno razumeli razvoj njih osebnosti, njih psihološke in nraštvene potrebe, in predvsem, ali ste se izkazali, da ste vredni njihove ljubezni.

Ce je vse prav in dobro, tedaj se razmerje staršev do otrok počasi in skoraj neopazno umakne novemu razmerju, globokemu in iskrenemu prijateljstvu, ki veže duše še z vse močnejšimi in osrečujočimi vezmi kakor pa gola dolžnost otrok do staršev in staršev do otrok. K.

Mali leksikon za gospodinjke

ČEBULA

Kadar jo režemo, se jokamo, kadar jo jemo, smo dobre volje

Marsikatera gospodinja se rezanja čebule bolj boji kakor še tako težkega gospodinjkega dela, ker jo pečejo oči, da mora jokati. Ko pa zalijemo z zlaturno zapenceno čebulico krompirjev pire ali koruzne žgance, nič več ne mislimo na jok, temveč samo še na slane, ki se nam ob pogledu nanjo nabirajo v ustih.

Gospodinjke skoraj vsak dan uporabljajo v kuhinji to začimbo, vendar pa prav malo vedo o njej. Nekatera ne ve, da je čebula sorodnica velike družine čebulice, med katerimi so najbolj znane: navadna, kuhinjska čebula, česenj, por, drobnjak. Pri nas so te druge čebulnice znane samo kot začimbe, na Francoskem jih pa na primer jedo v solati ali kot zelenjavo.

Čebula je nekoliko skrivnostna. Pod robato, rjavo, temno plastjo, ki jo neke uporabljajo za barvanje velikonočnih prhov, se skriva čudovito lepa, rožnata ali bela polt, ki se lušči kakor listje vrtnice, dokler ne pridemo do srčastega jedra. Skoraj nas spominja na navado, ko zavijemo v nešteto papirjev prav malenkosten, toda srčan dar in ga vtaknemo v veliko, rjavo škatlo...

Pri starih narodih je veljala čebula za izvrstno zdravilo; morda so ji prav zato, ker je tako nenavadno zavita, pripisovali čudovite vrline in zmoglosti. In vendar so imeli ti ljudje instinktivno prav. Po novejših raziskavanjih so dognali, da vsebujejo jedro čebule in njene notranje plasti dragocene vitamine. Kajpak moramo pa čebulo jesti, če hočemo, da zdravilno učinkuje, ne jo pa samo, kakor njega dni, obešati okrog vratu ali ušes, da bi »pregnali hude duhove«.

Točno ne vemo, kje je domovina čebule. Vemo pa, da so jo jedli in poznali že Egipčani in da so jo vsi vzhodni narodi cenili kot izvrstno začimbo. Ponekod z njo niso samo začimljali jedi, temveč so jo tudi jedli, presno kot solato ali kuhano kot zelenjavo. Marsikje jo še zdaj tako jedo, na primer v Turčiji in Rusiji, pa tudi v Srbiji. V južnih deželah uspeva tako imenovana madejska čebula. Je zelo velika in ne tako huda. Ljudje jo izvotlje in nadevajo kakor pri nas priko. Ostri in dražči duh čebule izhaja iz eteričnega olja, ki ga čebula

vsebuje in ki spodbudno vpliva na želodec.

Staro vero, da je čebula zdravilna, je prevzelo tudi moderno zdravilstvo, kajpak jo je poprej praktično utemeljilo. Znano je, da ljudje, ki jedo dosti česna, ne dobe skorbuta, tisti pa, ki jedo stalno in dosti čebule, le redko obole za rakom.

Tako naj vsaka gospodinja, kadar joka zaradi čebule, pomisli tudi, koliko koristnega nam daje ta čudna rastlina in naj ve, da ji ne bo škodilo, če bo pretočila zanjo nekaj krokodiljih solzi!

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

KOTIČEK ZA PRAKTIČNE GOSPODINJE

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Močnato pecivo iz rožičeve moke

Zmešajte četrt kile rožičeve moke, pol kile enotne moke, tri četrt litra mleka, deset dek sladkorja, pridenite 1 pecilni prašek in malo nastrgane limonove lupinice. Ko ste to prav dobro premešali, denite zmes na pekačo, ki ste jo prej namazali s kakršno koli maščobo. Pecite pol ure. Ko je pečeno, ga prerežite na dvoje in pomažite v sredi z marmelado. I. S., Ljubljana.

Čezana

Operi grgišče riža in ga deni kuhati v malo vode, približno takšno količino kakor navadno vzameš za rižoto. Prideni rižu poljubno količino sladkorja, olupni in razreži jabolka in jih pridaš naspol kuhanemu rižu. Okus čežane je ovisen od količine jabolka. Čim več jabolka daš, tem boljša bo čežana. Kuhano čežano potresi s cimetom. Otrokom boš z njo zelo ustregla!

D. M., Ljubljana.

Krompirjeve rezine z marmelado

Kilo krompirja olupimo ter zrežemo na primerne kose. Denemo ga v posodo, mu prilijemo liter in četrt vode, osolimo in pustimo, da se popolnoma razkuha. Nato mu pridamo tri četrt kile enotne moke in pustimo 20 minut vreti. Dobljeno gneto s kuhalnico gnetemo pet minut, dokler ni popolnoma gladka. Se toplo denemo na mizo, jo razrežemo z ostrim nožem na rezine in pomažemo precej na debelo z marmelado. Na mizo damo še tople.

Rezine stanejo 12 lir, so zelo okusne in posebno otrokom dobro diše.

Nuša, Ljubljana.

Za vsak prispevek, ki nam ga pošljete za rubriko »Kotiček za praktične gospodinjke«, plačamo 10 lir.

Znesek lahko takoj, ko je članek objavljen v našem listu, dvignete v upravi »Družinskega tednika«. Po pošti pošiljamo denar šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil.

Vse prispevke naslovite na: Uredništvo »Družinskega tednika« (Kotiček za praktične gospodinjke), Ljubljana, Poštni predal 345.

Mlada mamica naj bo lepa

Tri otroke imam... ..in prav zato

se trudim, da ne samo svoje otroke, tla, pohištvo in vse drugo, kar spada v gospodinjstvo, z ljubeznijo negujem, temveč tudi sebe. Kako zelo smo to dolžne same sebi, vsaka izmed nas dobro ve. A slišim vas vzdihovati: »Da, to bi morala in to bi rada storila, a odkod naj vzamem časa?«

Vem, sleherni trenutek dneva je izpolnjen s tem ali onim opravilom. In vendar — za tisto, kar mora biti, se še zmerom najde že kako in že kdaj kakšen trenutek. Važno je, da vsakodnevno nego telesa omejimo na najnujnejše, najbitnejše, in te majhne dolžnosti — za sleherni izmed njih izberite primeren čas — bodo nehotostale dobre navade. In če na koncu seštejemo, kako malo časa smo potrebovale za to, moramo priznati, da nam je bolj manjkalo dobre volje kakor pa časa.

Da začnem takoj pri nogah: ali ste že premišljevali o tem, koliko ur na dan nam zvesto služijo? Videle boste, kako hvaležne vam bodo, če jim boste privošile vročo kopel. To pa ni nikakršno slovesno opravilo; mimogrede se da opraviti, ko krpate nogavice, da ne izgubljate niti minute. Nazadnje jih natrite s kakšno tekočo kremo, ki vsebuje mleko.

Roke — kajpak jih negujete — ali si pa res daste toliko truda, da jih vselej, ko jih umijete, brž natrite z mastno kremo? Da tega nikakor ne pozabim, imam svojo stekleničko z maščobo kar pri brisači in tako mi je to opravilo postalo tako rekoč samo po sebi razumljivo in mehansko.

Obraz in vrat si vsak večer, čeprav je še tako pozno, korenito očistim

Eleganten kostim iz lešnikovorjavega šantunga s svetlejšimi pičicami. Ukrojen je zelo preprosto in ima velike našite žepke. Zanimiv je klobuk, ki spominja na tropsko čelado.

s čistilno kremo in kosmičem vate. Nato se natrem s hranilno kremo, ki ustreza moji nepremastni polti. A nikoli ne pozabim vratu. Torej pet minut za nego obraza in vratu vsak večer! A prosim brez izjeme!

Lasje naj bi bili najlepši ženski kras. Ne morejo pa biti brez nege. Krepko ščetkanje las spada po vsaki ceni v svoj dnevni program. 100 potegljajev s ščetko vsak dan, se glasi moja

zapoved. Namesto da bi jih šela, pa v duhu med ščetkanjem sestavljam jedilnik za prihodnji dan.

In nazadnje zahteva tudi vse telo svoje zasluženo plačilo. Po kopeli se korenito odrgnem z brisačo, nato pa natrem s kakšno maščobo, primernim oljem ali kremo. S to kratko masažo porabim malo časa, se hkrati natelovadim, po vrhu imam pa še čudoviti občutek, da imam negovano telo! M.

JOJ, SAMO ŠE 5 MINUT!

Kako se hitro nalepotiš

Sicer je ta čas zelo kratek, vendar bo še zadostoval, da se hitro pripravite za dogovorjeni sestanek. Predvsem bodite mirni in s svojo razburjenostjo ne zamujajte že tako in tako tesno odmerjenega časa. Vaši prijatelji bodo že počakali 5 do 6 minut, nikar pa po nepotrebnem ne izgubljajte trenutkov.

S kosmičem vate si zdrgnite obraz posebno okrog nosu, oči in ust. Z vaših ustnen odstranite zastarelo rdečilo. Potem si natrite obraz z dnevno kremo in medtem ko se krema vpija v kožo, si uredite obrvi. Ko je krema popolnoma suha, si obraz prav naravno napudrajte, lica nardečite s suhim rdečilom in še enkrat napudrajte. Mastno rdečilo za lica ni priporočljivo ker se na licu prepočasi osuši.

Puder, ki se vam je nabral na trepalnicah, obrvih, okrog ust in na lasih, odstranite s kosmičem vate, na ustnicah ga pa kar pustite, ker vam

bo rdečilo dalj časa držalo. Če se boste po tem ravnale in vsaj nekoliko pohitele, boste videle, da ste porabile za vse lepoticenje komaj dobre 4 minute.

Zdaj pride na vrsto pričeška. Tudi zanjo vam je ostalo nekaj skopega časa. Lase si namažite s tekočo briljantino, s prsti popravite kodre, jih pripnite, da vam ne bodo lasje viseli na vse strani. Nazadnje si s ščetko početkajte vse gladke pramene. Lasje bodo dobili lep lesk, pričeška vas bo zamudila samo 2 minuti.

Pri delu bodite urne in spretno in nikar ne mislite samo na to, koliko je že ura. Če boste razburjene, ne boste nikamor prišle in urni kazalci se bodo preveč hitro pomikali naprej, vaši prijatelji vas bodo morali pa predolgo čakati. Zato jim tudi ne zamerite, če se bo eden ali drugi upal pripomniti, da niste bili točni. — Sicer naj pa vsekdar velja pravilo, da je točnost ena najlepših čednosti!

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Zeljna juha, krompirjevi cmoki, cvetača v solati. **Zvečer:** Zabeljeni makaroni, solata.

Petek: Močnikova juha, pražen riž, paradižnikova omaka. **Zvečer:** Fižol s čebulo v solati, kava.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, pražen ohrovt, krompirjev pire. **Zvečer:** Goveji guljaž, koruzni žganci.

Nedelja: Francoska juha, polpeti, krompirjeva solata, kompot. **Zvečer:** Prekajene lokarde, kava ali čaj.

Ponedeljek: Goveja juha z žličniki, porove rezine, krompir v kosih. **Zvečer:** Pljučka s krompirjem.

Torek: Jota, praženec. **Zvečer:** Pasta fižol.

Sreda: Prežganka, krompirjev pečnjak, solata. **Zvečer:** Mlečen riž.

POJASNILA:

Močnikova juha: Moko in 1 jajce mešamo tako dolgo z vilicami, da dobimo neprevelike svaljke in da poberejo prav vso moko. Pripravljene svaljke razdelimo na polovico. Eno polovico kuhamo v slani vodi, drugo polovico pa prepražimo na maslu ali masti. Ko svaljki zarumenijo, jih dodamo kuhanini, po okusu še docelimo in pustimo, da se še nekoliko pokuha. Po okusu pa lahko juhi dodamo paradižnikove mezgje.

Prekajene lokarde: Prekajene lokarde kupimo v vsaki delikatesni trgo-

vinu in pa tudi v drugih špecerijskih trgovinah. Lokarde obrisemo, jim odstranimo kožo in odrežemo glavo. Posebej na drobno sesekljamo zelenega peteršilja in česna. Iz lokarde ali škombra odstranimo tudi kosti in koščice in ga po možnosti preveč ne razkosamo. Tako pripravljeno ribo potresemo s česnom in peteršiljem in povrhu polijemo še z malo olja. Na ta način pripravljena lokarda bo prav takšna kakor sveža pečena riba.

Porove rezine: Približno 1 kilo pora zrežemo na 10 cm dolge dele. Do čiste ga jih operemo in zbrisemo s svežo krpo, da so popolnoma suhi. V kozici razbelimo masti ali masla in stebelca v vroči masti na hitro lepo opečemo. Potem jih potresemo s soljo in zalijemo z 1 dl mrzle vode. Pokrijemo in dušimo. Tik preden damo jed na mizo, jo po okusu opopramo in dodamo še nastrganega sira.

Krompirjev pečnjak: Iz moke in kakršne koli maščobe zamesimo nepretrdo testo. Zvaljamo ga na 1 cm debelo in ga polovico denemo v pekačo. Z drugim delom bomo pokrile nadev. Posebej dušimo 1 kilo na drobne kose zrezanega krompirja, ki ga osolimo, opopramo in mu dodamo sesekljane čebule in zelenega peteršilja. Ko postane vse skupaj mehko, nadevamo testo v pekači in ga pokrijemo z ostalim delom. Pečemo ga v neprevročni pečici, da se ne zažge. Ko je testo prepečeno, polijemo krompir s smetano, v kateri smo žvrkljali 1 rumenjaka. Potem spet pokrijemo, robove nekoliko omočimo z mrzlo vodo, stisnemo in pečemo še 10 minut.

Za praktične gospodinjke

TO IN ONO IZ GOSPODINJSTVA

Nekaj nasvetov, kako si sama pomagáš

Lesk čevljev. Če hočete, da se bodo vaši čevlji svetili tako, kakor tisti v izložbi, jih najprej natrite s kremo, nato pa še enkrat zdrgnite s krpo, ki ste jo izmenično potopili v vodo in kremo za čevlje. Tega pa ne poskušajte pri lakastih čevljih!

Debel žebelj zabiješ v sadreno steno tako, da najprej žebelj zmoliš. Ker bo zarjavel, bo v nekaj dneh trdno tičal v zidu. Še boljše je pa, če izkoplješ jamico v zidu, vtakneš vanjo kos lesa in ga zaliješ s sadro. V les bo žebelj lažje zabiti.

Da flanele in podobno blago pri pranju ne uskoči, je najboljšje, če ga že poprej, preden sešijete iz njega oblaci, polijete z vročo milnico tako, da je popolnoma pokrito, nato pa pustite toliko časa, da se voda popolnoma ohladi. Šele takrat korenito splaknite in posušite na zraku. Tkanina ne bo nič več uskočila.

Kristalna posoda. Če hočete, da bo imelo kristalno posodje, ponos vašega doma, nekoliko sinjast odtenek in se bo lepo lesketalo, ga morate umiti v mlačni vodi, ki ste ji dodali nekoliko kuhinjske soli in kisa. Nato splaknite v vodi, ki ste ji dodali nekoliko pralnega plavila.

Nekaj nasvetov za kuhinjo:

Mesne omake redčite vselej s toplo vodo, sicer se razkroje.

Paradižnikova omaka ni nikoli prav okusna, če ji ne pri-mešate ščepca sladkorja.

Pečenim ribam vzamete vonj po ribi, če v olje, v katerem se je riba pekla, kanite nekaj kapljic limonovega soka.

Pogače brez sladkorja: S 15 dekami rozin in 6 na rezine zrezanimi figami potresi testo, ki si ga zgneta iz 15 dek moke, zvij in peci v pečici kakšnih 25 minut. Ne da bi porabili niti en gram sladkorja, boste dobili odlično sladko pogačo.

Porabni nasveti

Klobučevinaste krpice nalepimo z mizarskim klejem na stolove noge, da preprečijo neprijeten ropot. Narčemo jih iz starega klobuka.

Travnati madeži iz obleke hitro izginejo, če jih še sveže zdrgnemo z alkoholom. Starejše madeže pa odstranimo z raztopino enakih delov vode in salmijaka.

Oljnate slike očistimo takole: gobo ovlažimo z deževnico, kateri smo dodali nekoliko salmijaka. Potem sliko naravno zdrgnemo z volneno krpo ali usnjem, in pustimo, da se osuši. Ko je suha, jo prevlečemo z mastikovim loščilom.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wallova 4

30. nadaljevanje

Alenka si ni znala razlagati, zakaj je gospa Kovačeva ob takšnih priložnostih skoraj vselej jela loputati z vrati, zvenketati z vilicami in jo obsipati s temnimi pogledi izpod črnih vešic. Sirota pač ni slutila, da bo še prekmalu izvedela vzrok njene nenadne jeze, ki se je prav tako hitro polegla, kakor je vzburkala.

XXII.

Ko se je Skalar naposled zbudil iz omotice, se mu je zdelo, da je moral spati vsaj leto dni. Vse tisto, kar je bilo njega dni tako važno, je ostalo megleno in zabrisano v življenju, ki ga je živel do tistega dne, ko je obležal za pljučnico. Med tistim vlažnim poznoपोлетnim dnevom in tem nenadnim prebujenjem ni bilo nobenega mosta. Samo čudne fantazije visoke vročice so spenjale ta dva dneva, ne da bi vedel, koliko drugih dni je poteklo med njima.

Začuden je gledal okrog sebe. Ob njegovi postelji je sedela bolniška streljica z belo čepico in belo bolniško haljo. Skalar je ni poznal, spominjal se je samo, da ima dobre, hladne roke. Sele, ko je na široko odprl oči in pogledal okrog sebe, je spoznal, da to ni streljica, temveč njegova žena. Ali je bila pa spet to fantazija vročičnega bolnika?

Poklical jo je: »Ana!« Zganila se je in dvignila glavo. Zdaj je videl, da se ni motil. Zdelo se mu je, kakor da se je ta čas čudno izpremenila. Že tako drobn obraz je postal belejši in ožji. Zdaj ga je ozaril krotek, srečen smehljaj:

»Hvala Bogu,« je zašepetala in mu popravila očevo, ki mu je zdrknila z ramen. Skušal je ujeti njeno roko. Da, to je bila tista čudovita roka, hladna in mirna, ki mu je bila edina lajšala pekel vročice. Oddahnil se je; hotel je še nekaj vprašati, toda nenadno je začutil, da je zelo, zelo zaspan. In kakor da bi ves ta čas, ko se je zibal v vročični dremavici, trdo delal, je zdaj vzdihnil, kakor človek, ki opravi težko delo in v trenutku trdno zaspa.

Ana Skalarjeva ga je pozorno gledala. Zdelo se ji je, kakor da je šele zdaj ta obraz, ki ga je tako dobro poznala in ki je v zadnjih dneh vročice dobil čuden, preplazen izraz, postal tisti domači, pokojni obraz Petra Skalarja. Vendar ni bilo več na tem obrazu tiste neugnanne energije, in prav zato je bil Ani Skalarjevi še bližji. Prvič zdaj po dolgem času je čutila, da je ta človek, ki tako krotko in negibno leži v postelji, čisto njen, kakor je bil njen prva leta njunega zakona. Nežno materinsko čustvo, ki doslej nikoli ni našlo potešitve, jo je vso prevzelo.

Ko je tako premišljevala, ne da bi se zavedala, da hitre ure, si ni mogla točno odgovoriti, ali se res veseli, da bo ozdravel. Oštevala se je, češ da je sebična, toda hkrati se je bala trenutka, ko bo on, ki je zdaj kakor dete v njeni oskrbi, vstal in spet postal hladen, poslan človek, ko se bo otresel njene ljubezni kot nadležnega plašča in odšel nazaj v svoj svet, poln nesmiselne hitrice, števil in površnosti. Nekje na dnu srca se ji je spocela želja, da bi ga smela samo še nekaj časa tako varovati, mu streči, mu lajšati bolečine in sprejemati za to pogled hvalčnosti. Kaj pa, če ga bo bolezen izpremenila, če bo prav bolezen tista

pot, ki ga bo pripeljala nazaj k njej. Ta misel jo je tako osrečevala, da si je ni drznila domisliti do konca...

Iz tišine jo je zdrnil zvok hišnega zvonca. Zvenel je pritenjeno, kakor da bi se bal kaliti bolnikov mir. Ana Skalarjeva je šla zdravniku do stopnic nasproti. Pogledal jo je vprašujoče, kakor da bi hotel po izrazu njenega obraza uganiti, ali se je njegovemu pacientu obrnilo na bolje ali na slabše.

»Ali še blede?« je tiho vprašal pred vrati.

»Zdi se mi, da je zaspa,« je odgovorila Ana Skalarjeva. Pustila je zdravnika samega ob postelji, sama je pa stopila k oknu in se zagledala na vrt. Listje še ni rumenelo, vendar si že slutil dihanje jeseni. Rdeče salvije so gorele ob robu gredic in se kosale s polnimi, razkošnimi barvami georgin in aster. Čeprav jo je pogled na to lepoto vselej prevzel, zdaj ni utegnila misliti nanjo. Čakala je samo zdravnikovih besed.

To čakanje se ji je raztegnilo skorajda v neskončnost. Čutila je utripanje srca v sencih in grlu. Naposled je zaslislala, da je zdravnik zaprl svoj mali kovček; obrnila se je in ga vprašujoče pogledala, kakor da bi bila od njegovega odgovora odvisna njena usoda.

»Križa je minula,« je dejal mirno zdravnik in tudi na njegovem obrazu se je zazrcalilo olajšanje. »Pustite ga spati, dokler se sam ne zbudi. Očitno je njegova narava zelo trdna, zakaj navadno moram po vročici seči po injekciji, če hočem, da bolnik zaspi.«

Segel je po recept in napisal dolge lističe. »Ko se zbudi, mu dajte zdravila, ki sem jih pravkar zapisal. Voda, na kateri jih bo pil, mora biti mlačna... Videti je, da se ne bo več potil. Jutri zjutraj se bom oglasil.«

Ana Skalarjeva ga je poslušala kakor v omotici. Spremila ga je do vrat, premišljujoče, kaj naj bi ga še vprašala, toda misli so ji nehote bežale k belo pogrnjeni postelji, kjer je pokojno dihalo ležal njen mož.

»Se nekaj,« je nenadno dejal zdravnik, »pripravite urin, zanima me, ali ima kaj sladkorja. To je zdaj važno.«

Ko sta se poslovila, je odšla Ana Skalarjeva v Martinino sobo. Ni se mogla premagati, da ne bi mimogrede pogledala v možovo sobo. Bilo je čisto tiho, komajda je bilo slišati laho in enakomerno bolnikovo dihanje.

Martina je sedela v svoji sobi in krpala nogavice. Njega dni je nihče ne bi mogel pripraviti do tega, dolgačasnega dela, zdaj, ko je pa Jurij dejal, da mora njegova žena znati vsako delo, se je pričela uriti tudi v domači umetnosti, ki ji je bila doslej tuja.

»Odkar je bil oče bolan in so morali zaradi tega odložiti poroko, je bila nemirna, kakor da bi ji pretila nevarnost, ki je ni mogla z razumom doumeti, pač jo pa je zaslutila z ženskim instinktom. Šele zdaj se je zavedala, kako prazna in tuja bi bila hiša, če bi na lepem ne bilo

v njej očeta. Doslej se ji je oče zmerom zdel ironičen godrnjač, ali pa tista sila, ki je utegnila vse njene sanje z enim samim domislekom vreči v koš. Od tistega dne pa, ko je sprejel Jurja in privolil v njeno možitev z njim, ga je pričela pozorneje opazovati. In čudno, spoznala je marsikaj, kar ji je bilo dotlej nerazumljivo in tuje.

Odkar je odšla Alenka iz hiše — tudi njo je Martina pogrešila bolj, kakor je bila slutila — je bil oče zelo izpremenjen. Ko se je vrnil z Bleda, so vsi opazili njegovo potrtost, toda pripisovali so jo neuspehu in kupciji ali pa preveliki delavnosti brez dneva oddiha. Martina je pa kmalu spoznala, da očeta gloje neki črv, ki tiči globlje, kakor to dvoje.

Šele zdaj, ko je sama bila tako blizu poroke, šele zdaj, ko so se ji jeli odpirati novi pogledi na ljubezen in zakonsko življenje, je prvič pomislila na razmerje med svojo materjo in očetom. Doslej v svojih starih ni gledala drugega kakor očeta in mater, rednika. Zdaj je pa prvič spoznala, da nista samo mati in oče temveč tudi mož in žena. In misel, da ta dva človeka, ki sta se nekoč vzela prav tako iz ljubezni kakor ona in Jurij, živita zdaj tako hladno in vsak zase, jo je vznemirjalo. Iskala je napako,

Sala zmedene besede, ki jim ni vedela pravega smisla.

Tretji dan, ko se je menda vročica stopnjevala do viška, je doživela nekaj, kar jo je preganjalo zdaj skorajda vse noči in vse trenutke, kadar je bila sama. Nikomur, niti Jurju, ki je prihajal vsak dan, tega ni povedala. V njeno mlado srce se je pa zarezalo z ostrino prvega razočaranja in prvega spoznanja o človeški nepopolnosti in nemoči.

Oče je težko dihalje blede. Sedela je ob postelji in mu zdaj pa zdaj dala piti. Šamele nekaj kapljic, ki so sproti izhlapela na njegovih osušeni ustnicah.

»Telefonirajte, gospodična Alenka, številka 3345! Naročite, naj se takoj zgleda pri meni gospod Tonka. Da, Tonka! Prosim, dajte mi ključke od blagajne! Kje so vendar?« In pričel je v živčno raztresenostjo iskati po blazini ključke, ki jih je videl v bolni domišljiji.

Martina ga je skušala miriti, kakor je vedela in znala. Prvič zdaj je zamenjala mater, ki se doslej dva dni in dve noči ni ganila od postelje. Bolnik je postajal vse bolj razburjen. Za vsako ceno je hotel imeti ključke in je celo hotel vstati. Nenadno se je domislila in mu pomolila žličko, s katero mu je podajala zdravila. Oddahnil se je, kakor da bi se mu izpolnila velika želja in se pomiril. Vendar ne, za dolgo.

Martina ga je pazljivo ogledovala. Šele zdaj je opazila, kako so njegovi lasje osiveli, kako se je okrog njegovih ustnic začrtala trpka črta, ki je nekoliko zabrisala energijo močne brade. Na belem, visokem čelu so se nabirale drobne znojne kapljice in mu ob sencih tekla na blazino. Obrisala jih je z robcem, toda bilo jih je vse več in več.

»O, Alenka,« je zdajci vzkliknil in se vzpel, tako da je skorajda sedel, »krivico mi delate! Zakaj ste odšli, ljuba moja? Nič vam nisem hotel... gledal bi vas, poslušal vaš glas...«

Martina je obstala, kakor bi jo gad pičil. Zadrževala je dihanje in poslušala, kaj bo še dejal, toda utihnil je. Na obrazu se je še globlje zarisalo trpljenje.

»Tako je Ana,« je naposled izpregovoril in njegov glas je zvenel kakor ubit, »zdaj trpim za krivice, ki sem ti jih bil storil, Ana! Ana!«

Tedaj je stopila v sobo njena mati. Stekla je k postelji in na njenem obrazu se je zrcalil strah, omiljen s tiho srečo, ko je zaslislala, da jo kliče po imenu. Martina je tiho vstala in odšla iz sobe. Hotela, morala je biti sama. Ko je prišla v svojo sobo, se je vrgla na posteljo in dolgo, neutešeno jokala.

Na vse to je morala misliti zdaj, ko se je sklanjala nad nogavice in potrežljivo prepredala luknjo. Vse od tistega dne je morala misliti, kaj naj bi storila, da v njenem zakonu ne bi bilo takšne krize, ki je hujska in grozotnejša od krize najhujše bolezni. Pri bolezni gre za trenutek med življenjem in smrtjo, pri zakonu za srečo dolgih dni.

»Martina, oče bo ozdravel!« je dejala Ana Skalarjeva in tiho za-

prla vrata za seboj. Njene oči so bile vlažne, ceprav ni bilo solz v njih.

Martina je dvignila glavo. Zdaj se ji je mač zasmilila bolj kakor kdaj koli prej. Stopila je k njej in jo objela, tesno in vroče, kakor že dolgo ne, kakor odlej ne, ko je bila še otrok. Dolgo sta stali objeti, brez besed, skoraj negibni. Naposled je začutila Martina, kako je jelo drobno materino telo trepetati kakor šiba na vodi. Po blelih licih so ji nesišno drsele solze. Bile so solze olajšanja in spoznanja... To so bile prve solze Ane Skalarjeve, odkar ji je bil zocel mož.

Se dolgo potem, ko se je Skalar prvič zbudil iz omotice, ni mogel zbrati svojih misli, tako da bi lahko pregledal tek dogodkov od tistega dne, ko je Alenka tako nenadno odšla z Bleda. Bilo je, kakor da bi teh deset dni boleznipotegnika med dogodki tistega časa in sedanostjo tencični zastor, skozi katerega je videl vse kakor skozi meglo.

Da, da, za Alenkinim odhodom se ni zgodilo nič več pomembnega, bolje, nič več dobrega. Zadeva je zbudila več prahu kakor bi ga smela in Tonka je že poskrbel, da je imel svoje prste vmes. Kupčija, od katere si je obetal lepo število tisočakov, zaradi katere se je odpovedal poletnemu dopustu in odpotoval v najdražji blejski hotel, je padla v vodo. Ko je z novo tajnico, s katero nikakor ni mogel zbrano in lahkotno delati, odpotoval v Ljubljano, je bil za nekaj tisočakov lažji in za nekaj dragocenih izkušenj bogatejši.

Mučno mu je bilo zdaj misliti na prizor z Irino, ne samo zato, ker je bila kriva nerodnosti, ki se je izcimila iz njenega opravljanja, temveč tudi zato, ker je videl, kako se je ta ženska, ki jo je nekoč ljubil in celo občudoval, izpremenila. In misel, da utegne biti tega nekoliko tudi on sam kriv, ga je vznemirjalo in dražilo. Iz tega občutka je razvila zavest krivde, ki ga nikakor ni hotela zapustiti. Zdaj se mu je zdelo kakor da je on s svojo sebičnostjo, svojo neukrotljivo strastjo onesrečil tri ženske: svojo ženo Ano, Irino in Alenko. Sam sebi se je zazdel kakor osrednje gibal tragedije, ki se je razvijala proti njegovi volji in vendar terjala srečo tako nedolžnega in dobrega bitja kakor je Alenka.

Nekaj dni potem, ko je Alenka odpotovala, je srečal na cesti Irino. Govorice o družabnem škandalu v baru, o prepiru med Irino in Alenko za skupnega ljubimca — to naj bi bil on! — so se kaj hitro raznesle po letovišču. Sprva so si novice prišepetavali samo posvečeni, potem je pa postala že kar javna in vsakdo je znal pridati še kaj pikantnega. Očitno je bilo to tudi Irini zelo neprijetno, zakaj, zdaj ko se je iztreznila, je mislila čisto drugače kakor tisto noč. Ostalo je pa v njej nekaj stare preprostosti in cinizma, tako da ni hotela priznati, da je kaj zakrivila.

»Postal si po sili Don Juan,« mu je brez ovinkov dejala.

»Po tvoji zaslugi,« je vrnil napad. »To je bilo poslednje, kar si doživel zaradi mene. Ljubi moj!« se je zasmejala in v njenih očeh se je utrnula zlobna luč. »Tvoja mlada golobica mi je lahko hvaležna, da sem jo iztrgal iz rok tako požrešnega kragulja!«

»Irina, včasih nisi tako govorila!« Dalje prihodnj.

Pota mladosti

LJUBEZENSKI ROMAN
IZ DANAŠNJIH DNI

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

lovarna I.O.S. REICH
L J U B L J A N A

pa je ni našla. Hotela je ugotoviti, kdo je krivec, toda bila je še premalada in premalo izkušena, da bi mogla soditi.

Po prvih dneh očetove bolezni so se vsi ti problemi umaknili enemu samemu vprašanju: ali bo ostal oče živ? Nihče dotlej ni slutil, da bi se utegnila na videz iz lahnega prehlada izemiti zavratna pljučnica. Ko je oče legel, so pa vsi začutili, da se bo zgodilo nekaj posebnega. Martina, pa tudi njena mati nista pomnili, da bi bil Skalar kdaj tako bolan, da bi ležal. Smejale se je ljudem, ki so boleli za to ali ono kronično boleznijo in zaničevali jih je s površnim prezirom človeka, ki je zdrav kakor dren. Zdaj je pa bilo videti, da je tudi njega »prijelo!«

Zdravnik je prihajal vsak dan dvakrat, toda kljub injekcijam in kljub dragim zdravilom se očetu ni hotelo obrniti na bolje. Hudo je postalo, ko je pričel blesti. Zdravnik je sicer priporočil izolano bolniško strelnico, ki naj bi ga varovala, če bi slučajno hotel vstati, toda Ana Skalarjeva se ni dala odpraviti od bolnikove postelje. Prosil je Martina, naj tudi ona kdaj pa kdaj posesti pri očetu. Rada je ubogala, toda bilo jo je strah, ko je sama sedela ob njegovi postelji in poslu-

NAŠE ZDRAVJE

ANGINA

Čas angine je zopet tu. Jeseni in zgodaj spomladi je človek najbolj izpostavljen prehladu in z njim angini.

Pod angino razumemo nenadno (akutno) vnetje mandljev. Ti ležijo ob prehodu ustne votline v žrelo, so neravne površine, ki je vsa razdeljena z globokimi zarezami-kriptami. Njihova velikost je zelo različna. Dva človeka nimata enako velikih mandljev. Včasih mandlje komaj opazimo, ker tiče globoko v mesu, drugi zopet skoraj čisto vise iz svoje podlage. Kronično vnetje mandlji so vedno zelo povečani, včasih veliki kakor sliva.

Mandlji so v ustih zelo izpostavljeni zunanjim toplotnim učinkom in zato kaj radi obolijo. Mrzel zrak, ki ga vdihavamo skozi usta, ali mrzla okrepčila, prekomerno ohlajajo mandlje in jih s tem spravljajo v nevarnost prehlada. S prehladom je zmanjšana odporna sila, in okuženje s škodljivimi klicami, ki jih je v ustih vedno vse polno, je že tu. Posledica vsega tega je akutno vnetje mandljev odnosno angina.

Škodljivih klic, ki povzročajo angino, je več vrst. Poleg telesne odpornosti bolnika je bolezenska slika angine predvsem odvisna od vrste klice, ki jo je povzročila. Angina ni nedolžna bolezen, ker pri njej bolezenski proces ni omejen le na same mandlje, marveč se strupi klic razširijo s krvjo tudi po ostalem telesu. Njih delovanje se prenese tudi na druge organe. Posebno radi se nastanijo v sklepih, srcu in ledvicah. Tu izločijo nove bolezni, iz-

med katerih je najčešči sklepni revmatizem. Angina se začne navadno z mrzlico. Bolnik dobi glavobol, splošno se slabo počuti, dobi visoko temperaturo od 39 do 40 stopinj. Mandlji so rdeči, močno zatečejo, čež čas se obloži z belkasti pikčastimi oblogami. Bolnika mučijo bolečine pri govorjenju in požiranju. Zateko mu tudi vratne bezgavke. To traja nekaj dni, na kar bolezen navadno sama preneha. Vendar zadeva za nas še ne sme biti rešena, ker se moramo vedno bati zgoraj omenjenih komplikacij.

Zato mora bolnik ostati v postelji, dokler ima vročino, ter ostati doma še nekaj dni potem, ko je vročina že padla. Dokler so mandlji zatečeni, mora izpirati grlo z žajbljivim ali kamiličnim čajem, piti ne sme ničesar mrzlega, vrat pa mora imeti dobro zavito.

Če pri angini po nekaj dneh vročina ne pade in se celotno stanje še bolj poslabša, oteklina v ustih postaja večja (posebno na eni strani), zateče tudi mali jezikec in so bolečine zelo hude, ključajoče, tako da niti slin, ki jih je zelo veliko, ne moremo požirati, vemo, da je vnetje mandljev gnojno in da se je razširilo tudi na okolico mandlja. V takšnih primerih govorimo o abscesih. Ti abscesi nastajajo navadno le na eni strani, v tkivu ob mandlju ali za njim, odkoder se lahko širijo na vse strani.

Zdravljenje abscesa je isto kakor zdravljenje angine. Poleg tega pa mora zdravnik absces prerezati, ko je absces zato dozorel. To se zgodi navadno četrtri ali peti dan bolezni. Bolečine takoj popuste in tudi bolezen sama kmalu preneha. Abscesa nikakor ne smemo zanemariti in ga prepustiti samemu sebi, zakaj tako se prvič zdravljenje zavleče, drugič pa kaj rade nastopijo komplikacije ali pa kronično

vnetje mandljev. Do kroničnega vnetja pride tudi, če slabo zdravimo navadno angino. Tedaj namreč ostanejo v kripih klice, ki pri vsaki dani okolnosti začno s svojim škodljivim delovanjem in akutna angina je zopet tu.

Kronično vnetje nastane lahko že takoj samo po sebi, ne da bi se razvil iz akutnega. Bolnik s kronično vnetimi mandlji nima nikdar miru. Vedno se nekako slabo počuti, je živčen, večkrat dobiva male temperature in glavobole, vsak najmanjši prehlad ga pa iznenadi z akutno angino. Komplikacije, ki smo jih omenili pri akutnem vnetju, so pri kroničnem mnogo pogostejše.

Zdravljenje kronično vnetih mandljev je edino operativno. Operacija, s katero popolnoma odstranimo povečane in vnete mandlje, ne pa da jih le odščipnemo ohranimo, je edino pravo sredstvo in zagotovilo ozdravljenja. Govori in piše se vse mogoče, kakšne posledice lahko nastopijo na organizmu, ki so mu odstranili mandlje. Vendar je vse to neverjetno in izmišljeno. To je dokazala izkušnja. Milijoni ljudi, operiranih na mandljih, je živel po operaciji še dolgo vrsto let, zdravo in zadovoljno življenje, brez prejšnjih mučnih, včasih neznosnih težav.

K. Z. Ljubljana: 3 mesece ste noseči. Pred tednom dni ste opazili malo, skoraj neznamno kravitev. Štiri dni je bilo nato dobro, sedaj ste z dva dni zapovrstjo opazili ponovno enako kravitev. Imate enega zdravega otroka, enkrat ste pa splavili. — Nedvomno gre v vašem primeru za tako imenovani preteči splav (abortus). To se pravi splav, ki se ponuja. Pojdite takoj v posteljo, ne delajte ničesar, mirujte! Vaš zdravnik vam bo še napisal zdravilo za umiritev črevesja in sredstvo proti kravitvi. Tako boste verjetno nosečnost ohranili.

HUMOR IN ANEKDOTE

Zlobno

»Zakaj neki je zemlja ženskega spola?«

»Ker nihče o njej točno ne ve, koliko je stara.«

Dokaz

»Rada bi dokaz, da me resnično ljubiš, Peter!«

»Prav. Narekoval ti bom poslovilna pisma, za vse, ki sem jih zapustil.«

Med prijateljicami

»Zdaj pa res ne bom več šla na izlet s Petrom, tako se je včeraj vedel v čolnu!«

»Beži no! Kaj je pa storil?«

»Ves čas je veslal!«

Dve o novih spomladanskih »klobučkih«

Ona: »Poglej, Tinček, ta klobuk je čudovit, prav tega mi moraš kupiti. Gotovo se mi bo podal. Kaj pa je tisto, kar piše na lističu poleg: dernier cri?« (Najnovejša moda).

On: »Da, je že prodani!«

»Kako ti je všeč moj novi klobuk, možiček?«

»Hm... če naj po pravici povem...«

»Dovolj! Kadar pričneš tako, nočem nič več slišati!«

Prekosil ga je

Dva mala lažniva se kosata, kdo bo povedal debelejšo laž.

»Veš, davi sem narisal na pločnik bankovec za pet lir. Neki delavec, ki je šel mimo, se je sklonil in ga hotel pobrati.«

»To ni nič,« se oglasi drugi, »tudi jaz sem narisal bankovec za pet lir na pločnik. Neki delavec je prišel mimo, se sklonil in ga — pobral.«

Najnovejša škotska

Mac Lean ima v stanovanju polno miši. Zelo dolgo okleva, ali bi kupil mišnico ali ne, zakaj to se mu zdi vseeno prevelik izdatek. Naposled se pa le odloči in stopi k trgovcu.

Ta mu razkaže tucat raznih mišnic najnovejšega patenta, toda Mac Leanu nobena ni všeč. Naposled pride z besedo na dan:

»Ali morda nimate takšne mišnice, ki bi ujela miš, še preden bi prišla do sira?«

Veliki molčečez

Calvin Coolidge, nekdanji prezident Združenih držav, je slovel po izredni redkobesednosti. Tudi v svojem domu ni bil nič boljši in je ženi le kdaj pa kdaj privoščil več ko nekaj besed.

Ko se je nekoč vrnil iz cerkve, ga je žena vprašala, kaj je župnik pridigal.

»O grehu,« se je glasil kratek in jedrnat odgovor.

»Povej mi vendar, kaj je prav za prav dejal?« bi rada izvedela gospa Coolidgeova.

»Bil je proti,« je odvrnil prezident.

Adelaida vztraja do konca

SKRIVNOST HOTELA RICHELIEUJA

Zarežala se mi je:
»Očitno nadzornik rad vidi lepo žensko, Miss Adamsova. Naj vam bo ta misel še tako neprijetna — vsi moški so takšni.«

Ni se mi zdelo vredno, da bi ji odgovorila. Resnici na ljubo naj povem, da sem tudi jaz opazila, da nadzornik Bunyan pogosto le težko odtrga svoje poglede od bujnih čarov te ženske. Vendar je bilo gotovo nekaj vprašanj, ki jih bo nadzornik v teku preiskave zadal Mrs. Anthonyjevi. Zakaj je po svoji ločitvi preteklo leto ostala do današnjega dne v Richelieuju? Zakaj ni ta 'dama', ki ni prav nič tajila, da je samo denar mika, zapustila tega, zanjo tako nedonosega kraja? In zakaj je komaj eno uro pred smrtjo Mr. James Reid tako srepro smrel vanjo?

Ella Trotterjeva me je sunila pod rebra.
»Tej žensčini vse prisodim, tudi nekaj umorov,« mi je zašepetala v uho.

Samo prikimala sem. Če že mora biti kdo izmed nas dvakraten morilec, je zastran mene to lahko Hilda Anthonyjeva. Bala sem se le, da je prevzeta, da bi vtaknila svoj lepi vrat v zanko.

Če se prav spominjam, je takrat — nekaj minut pred osmo — začel padati tisti mrzli, megleni dež, ki je kljub zaprtim oknom in vratom napolnil hišo z neprijetnim vlažnim ozračjem. Moja dihala so takoj reagirala na to, in začela sem, kakor običajno v takšnem vremenu, kašljati.

Ko sem drugič ali tretjič zapored zakašljala, me je Ella Trotterjeva zaskrbnjeno pogledala.
»Če nočes spet s hudim prehladom leči v posteljo, pojdi rajši po svoje ogrinjalo.«

To sem tudi storila. Ker sem se prejšnji večer ob isti uri skoraj spotaknila ob neko truplo, sem z zadovoljstvom opazila, da so nočno na obeh hodnikih v petem nadstropju vsaj luči gorele. Manj prijetno je bilo pa, da je bil nekdo pustil vrata k požarnim stopnicam odprta, tako da so bili hodniki polni vlažne megle.

Zaprta sem vrata in jih zapahnila.

»Osebe tega hotela postaja dan za dnem površnejše,« sem mrmrala predse in kašljaje vtaknila ključ v vrata svoje sobe.

V moji sobi ni bil zrak nič manj vlažen in čipkaste zavese na prvem oknu so vele sem in tja. Tisti trenutek sem opazila, da je drugo okno, tisto nad požarnimi stopnicami za špranjno odprto. Nadzornika Bunyana sem bila zjutraj sicer samo zaničljivo pogledala, ko mi je svetoval, naj okno vsekako zaprem, kljub temu sem se skrbno prepričala, ali je trdno zaprto, preden sem šla dol k večerji. Zdaj je bilo odprto, to je bilo neizpodbitno. Z nekakšnim neprijetnim občutkom sem stopila tja in ga zaprla. Odkrito priznam, da so se mi noge šele takrat nehale sibiiti, ko je bilo okno zapahnjeno in oknice spuščene.

Moje kvačkano ogrinjalo je bilo v stenski omari. Takšne rute že mnogo let niso več moderne, a ena izmed prednosti zrele starosti je ta, da se človek lahko udobno obleče, ne glede na modo. Sicer se pa takšna ruta ne poda ravno napačno k sivim lasem in mladostni

polti, kakor sem ugotovila z bežnim pogledom v zrcalo.
Hotela sem ravno oditi, ko sem zagledala v zrcalnem okviru zataknaven kos papirja, in sicer čisto navadnega rjavega papirja, očitno odtrganega od kakšnega zavoja, v velikosti pisemskega papirja. V gornjem kotu tega papirja je bila neekretno načekana ena izmed tistih nespodobnih risarij, kakršne vidiš včasih namazane po zidovih.
Zraven so bile prav tako s topim svinčnikom napisane besede:
»Če nočete, da policija vse izve o gospodični Adairovi in njeni materi, položite tisoč dolarjev v bankovcih v aluminijasto kanglo, ki stoji v vaši sobi, in postavite kanglo ob eni ponoči na prvi držaj požarnih stopnic pred vašim oknom.«

Ne vem, koliko časa sem stala tam in strmela zdaj v papir v svoji roki zdaj v zaprto aluminijasto kanglo na mizi. Vsaka soba v Richelieuju je opremljena s takšno kanglo, ki jo v vročih dneh napolnijo z ledenomrzlo vodo.

Do tistega trenutka se mi je zdelo nemogoče, da bi posvetila le najmanjšo pozornost izsiljevanju, najstrahopetnejšemu izmed vseh zločinov. Pogosto in s poudarkom sem izrazila svoje mnenje glede takšnih gnusob, izvrškov človeštva, prav tako pa tudi glede tistih slabotnežev, ki v svoji neodustijivi norosti postanejo žrtve teh nasilnežev. Moje kakor skala trdno prepričanje je bilo, da mora vsak vesten državljani sporočiti poskuse izsiljevanja takoj policiji, ne glede na posledice, ki bi jih to utegnilo imeti zanj.

Če bi grožnja veljala meni sami, bi tudi zdaj ne oklevala iti na policijo. A veljala ni meni, in to je bilo tisto peklenko rafinirano na njej. Če bi to naglusno čakarijo nesla na policijo, bi nadzornik takoj uganil, da z Adairovima nekaj ni v redu. Dospel ju ni imel vzroka sumničiti, saj sem mu vendar rekla, da je zlata zaponka moja.

Po nobeni ceni pa nisem mogla iti k nadzorniku Bunyanu z nečim, kar bi Adairovi prej ali slej obremenilo. Kajpak sem se pa tudi zavedala, da tvegam novo izsiljevanje, če se spustim v kupčijo z lopovom, in da bo hotel celo roko, če mu prst pokažem. Toda kaj sem hotela: Laurijeve hčera kratko in malo nisem mogla pustiti v nevarnosti in konec!
Seveda nisem mogla presoditi, kaj pisec listka ve o Adairovih, a sama žal nisem prav nič dvomila, da imata nekaj na vesti. Ko sem šla spet dol v vežo, sem se že odločila: imela bom listek in zahtevano vsoto izplačala. Hkrati sem pa sklenila, da bom skušala priti izsiljevalcu na sled.

Pinky Dodge me je nemalo osuplo gledal, ko sem ga prosila, naj mi odpre hotelsko blagajno, v kateri je bila spravljena moja skrinjica z nakitom. V njej imam stal-

no večjo vsoto denarja, ker mi protin brani, da bi ob slabem vremenu hodila v banko.

»Saj danes ni prvi ali petnajsti, Miss Adamsova,« se je čudil Pinky in ko je opazil, da sem ga zaradi preglasne opazke strogo pogledala, je ponžno pristavil: »Oh, oprosti, Miss Adamsova, le čudno se mi je zdelo, da ob takem času prihajate po skrinjico.«

»Upam,« sem hladno odvrnila, »zupam, da zato še ne bo konec sveta, če me je obšla misel, da bi si obesila okoli vratu svojo granatno verižico.« V skrinjici sem namreč hranila celo kopico staromodnega naklita, ki sem ga podedovala po svoji materi in babici.
Med ponovnim opravičevanjem je Pinky odprl veliko blagajno in mi izročil precejšno jekleno skrinjico, do katere sem samo jaz imela ključek.

Na srečo je tisti trenutek zazvonil telefon, tako da Pinky ni imel priložnosti, da bi mi gledal pod prste. Ni trajalo več ko nekaj sekund, da sem ovoj z denarjem vzela iz skrinjice in ga vtaknila v nedrje. Ko se je Pinky spet obrnil, sem že jemala svojo granatno verižico iz baržunaste škatlice. Ker sem že rekla, da jo bom nosila, mi ni ostalo nič drugega, kakor da sem si jo res zapela okrog vratu.

»Kako lepo!« sem zaslislala za seboj glas Mrs. Adairove; stegnila je svoje majhne nežne roke, kakor da bi hotela pobožati rdečeskeboče se kamenčke.

»Skoda je le,« sem rekla obrnjena proti Kathleeni, »da ti kamni ne krase cvetočega, mladega bitja... kakršno je vaša hči.«

»Oh da,« je dahnila Mrs. Adairova.

»Sovražim nakit!« je strastno vzkljnilo dekle. »Saj veš, mama, da ga nikoli ne nosim... nikoli!«

Kathleen res nikoli ni nosila naklita razen težke, cizelirane srebrne zapestnice, okrašene s polmesecnim ornamentom iz majhnih briljantov — ene izmed tistih staromodnih stvarc, s katerimi povsod obvisiš.

»Oh kaj,« sem vzkljnila, »vse ženske ljubijo nakit, posebno dekleta v vaši starosti.«

»To tudi jaz zmerom pravim Kathleeni,« je zamrmrala njena mati in jo potapljala po lakti.

Dekle se je zdrznila, kakor da bi jo bila ostra robova zapestnice ranila, kar se je bržčas tudi res zgodilo.

»Sovražim dragulje!« je Kathleen razburjena ponovila.

Tisti trenutek je pristopil k nam Stephen Lansing.

»Polj devetih je ura, drage dame, in če nas bo nadzornik čakal, utegne postati slabe volje,« je rekel.

Kathleen se je ugriznila v ustnice.

»Zakaj neki mater in mene zmerom vlačijo tja gor?« je trpko vpra-

šala. »Prav... prav nobenega vzroka nima naju sumničiti.« A njen boječ pogled je njene besede postavil na laž.

»Zal,« je pripomnil Stephen, »nadzornik Bunyan nikomur ne polaga računa o tem, ker stori in česa ne stori.«

Tako smo šli torej spet v prvo nadstropje; Mrs. Adairova, naslonjena na svojo hčer, je šla naprej. Stephen, ki je z menoj nekoliko zaostal, je tiho rekel:

»Nikoli ne bi mislil, da ste sadistka, Miss Adamsova. Lahko si predstavljam, da bi se vrgli na nasprotnika in ga spravili s sveta, če bi bilo potrebno. A nikoli si ne bi bil mislil, da bi se mogli igrati s svojo žrtvijo kakor mačka z mišjo.«

»Mladi mož,« sem odvrnila, zaradi utrujenosti ne tako bojevito kakor sicer, »čeprav sem morda neprijetna stara devica, vendar nimam s sadizmom in podobnimi nenormalnimi rečmi nobenega opravka.«

»Ze morda,« je rekel Stephen ne navadno resno, »a ko pridemo skrivnosti teh umorov do dna, bomo izsledili nekoga, ki je duševno bolan ali bo pa kmalu postal.«

Tisti trenutek sem se spomnila kosa rjavega papirja z grdimi otročjimi čačkami. Lahko si predstavljam, da blazneži mažejo takšne čačke po stenah svojih celic.

»Če hočete s tem reči, Mr. Lansing, da v tej hiši neki norec uganja svoje blazno početje, vam skoraj prav dam,« sem prikimala in se nehote zgrozila.

12. POGlavJE

Ko smo spet sedeli v salonu, da bi dajali odgovor nadzorniku Bunyanu, je šele začelo pošteno deževati. Težke kaplje so udarjale ob okenske šipe in kdaj pa kdaj je blisk jarko osvetlil naše utrujene, blede obraze. Celo nadzornik je bil bolj iznemogel in strožji, kakor sem ga doslej videla. Dolgo je listal po svoji zapisnici in se nekaj časa očitno sploh ni zmenil za nas.

»Tudi on začenja postajati živčen,« sem v našem kotu zamrmrala Stephenu Lansingu na uho.

Stephen je skomignil z rameni. »Mož ima ubogo Lottie Mosbyjevo na vesti. Policisti niso zato plačani, da bi imeli občutljive živce, a kljub temu bo nadzornik potreboval dolgo časa, preden se bo umiril, Adelaida. Razumljivo je, da ne mara narediti še enkrat takšne napače.«

»Ali mislite, da spet koga...«

»Njegova dolžnost je, iz ljudi izveči resnico, in priznati morate, da ni čisto nenevaren šport, povedati v Richelieuju vse, kar veš.«

Nehote sem pomislila na zavoj z denarjem, ki sem ga imela skritega pri sebi.

»Na koncu koncev,« sem rekla, »je nadzornikova dolžnost, da spravi na dan, kar je skrito.«

»Če se zgodi nov umor...«

»Za božjo voljo,« sem presenečena zašepetala, »saj menda ne mislite resno, da se bodo zločini nadaljevali?«

Stephen je naredil nedoločno kretnjo.

»Morilec mori prvič iz pohlepa po denarju ali iz strahu, potem pa mori dalje, da uide rablju. Nazadnje zblazni in vidi nevarnosti povsod ter pobije vse, kar mu pride na pot.«

Spet je blisk razsvetlil sobo; nehote sem se zgrozila nad prepodom, ki sem ga — tako se mi je vsaj zdelo — videla pred nami vsemi.

»Nezaslišano je, da nas ima policija tukaj zaprte, dokler nam ne prerežejo vratu,« sem skoraj glasno vzkljnila.

Stephen je prikimal. »Tudi to je odgovornost, ki — če se ne motim — teži nadzorniku dušo.«

Zamišljeno sem pogledala Stephenia.

»Če bi bila spreten mlad mož z dvanajstcilindrskim avtomobilom in tako rekoč ne bi imela izgubiti dobrega slovesa in če bi videla, da je mlado dekle, ki ni čisto ravnodušno do mene, v nevarnosti, bi v takšni viharni noči kratko in malo z njo zbežala.«

»Glejte, glejte, Adelaida!« se je nasmešnil. »Kdo bi si bil mislil, da bo častljiva dama, kakršna ste vi, skušala spravljati neizkušeno mladino s prave poti!«

»Ah kaj,« sem zagodrnjala, »če mislite, da ne bi z veseljem sebe ali vsakega drugega žrtvovala za tega otroka, potem se motite, mladi mož.«

Stephen je zmajal z glavo. »Vi ste zame uganka, Adelaida. Zdaj mislim, da ste čisto na naši strani, minuto pozneje pa spet, da ste najbolj prebrisana oseba, ki hodi po zemlji. Sicer pa, ali mislite, da ne bi že davno odpeljal Kathleen odtod, če... če bi v to privolila?«

Nejeverno sem zastrmela vanj. »Ali ste ji že predlagali? Res?«

Ves obupan me je pogledal. »Mislim, da bi se vsakemu drugemu človeku prej zaupala kakor meni. Prav za prav smešno, ali ne? Večina drugih žensk ima... kako bi rekla... preveč zaupanja vame!«

»O tem ne dvomim,« sem s poudarkom pritrdila.

Tisti trenutek je nadzornik, ki nas je dotlej pustil nekaj časa »cvreli se v lastni masti,« dvignil pogled s svoje zapisnice in nam prikimal s tistim smehljajem, ki mu nismo več prav zaupali.

»Če kdo izmed vas, draga gospoda, se zmerom dvomi, da so Lottie Mosbyjevo res umorili, potem vzemite prosim na znanje, da je policija med tem časom do dejstva neoporečno ugotovila. Po kratkem premisleku je nadaljeval: »Če bi bili le malo slutili, kaj je Mrs. Mosbyjeva nameravala storiti, ko je zbežala iz te sobe, bi jo bili morda že rešili... ali pa tudi ne. Žal je pač nismo rešili. Mrtna je in ta okoliščina kaže tragične dogodke, ki so se pripetili pod to streho, v čisto drugimi luči. Do neke mere se čutim odgovornega za njeno smrt. Že zato ne bom poprej miroval, dokler ne bo njen morilec visel na vešilih.«

Dalje prihodnjic

O umetnih in pravih biserih

Zgodbe o „solzah morja“

Kako na Japonskem kupujejo bisere. — Skrivnost biserne ovratnice cesarice Elizabete. — Siromak z biserno ovratnico

Japonske umetne bisere lahko na Japonskem marsikje kupiš: pod oboki hotela Imperiala v Tokiu, pri Mikimotu, legendarnem »kralju biseroev«, ki ima glavno trgovino v Ginzi, še več manjših podružnic pa po vsem Tokiu. Izbral sem si na videz neznan prodajalnic v stranski ulici Ginze. Na cesti je vrvela bučna, pisana množica. Lastnik prodajalnice, ne samo trgovec, temveč tudi ljubitelj vsega lepega, me je takoj odpeljal v sosednji, majhen, toda izredno okusen prostor, kjer so stale moderne vitrine z vsemi mogočimi biseri in izdelki iz biseroev.

Na baržunastih policah si lahko ogledaš do sitega posamezne bisere, pa tudi že izgotovljene ogrlice, diademe, prstane in zaponke. Mali prostor je kar sijal zreal, v katerih so se odražali nizki, vabljivi naslanjaji. Lastnik je razgrnil na mizi baržunasto krpo, sedel sem v naslanjaj in poslušal njegove nasvete. Ljubec je drvela drobna roka gospodarja čez čudovito biserno ovratnico, sijajočo v medli luči. Ko sem hotel kupiti neki rumenkasti biser, mi je gospod Kusuda odsvetoval:

»Kupite rajši tega z rožnatim sijem! Ali pa želite onega z mlečno sivim odtenkom?«

Meni je bolj všeč sivi biser, toda ko sem izvedel njegovo bajno ceno, sem se naposled odločil za rožnatega, ki ni sijal nič manj nežno in zapeljivo.

Neka mlada Japonka je prišla v trgovino. Takoj so jo odpeljali v mali prostor za posebne stranke. Očitno je v trgovini že večkrat kupovala in je

znala ceniti lepoto biseroev. Stregel ji je lastnikov brat; tkoj je vedel, s čim naj ji postreže. Mlada, izredno lepa Japonka z nežnimi, omamljivo rezanimi očmi je želela okras za »obe«, širok brokaten pas, ki ga nosijo Japonke h kimonu. Dolgo je izbirala, zato sem tudi jaz ostal še nekaj časa v temnomodrem salončku, čeprav sem sem že odločil za svoj nakup. Naposled je izbrala ovalen nakit iz belega zlata s čistimi, mlečno sijajočimi biseri. Plačala je zanj dve sto jenov.

Videl sem ogrlice že za 50 jenov, toda med njimi so tudi takšne, ki stanejo 5000 jenov in še več. Vsak Evropec si vzame za spomin iz Japonske umetni biser, bodisi samo skromni biser v tankem srebrnem prstanu, ali pa čudovito ovratnico, vredno celo premoženje...

Nekaj strokovnih besed o biserih

Marsikdo ne ve, da imajo tudi biseri svojo »bolezen«. Počas izgubljajo še tako lepi biseri svoj čisti sijaj in postanejo medli. Pravimo, da biser »mrkne«. Najdragocenejši biser je bel ostrižji ali sijajni biser, ker ga je izredno težko dobiti. Biserna ovratnica Abdul-Hamida iz ostržjih biseroev je bila vredna 5.000.000 lir.

Skričalščice na dnu morja

Leta 1857, je podaril cesar Franc Jožef avstrijski cesarici Elizabeti niz biseroev z rožnatim sijajem; našli so jih na dnu Perzijskega zaliva. Takšne ču-

dovite ovratnice dotlej svet še ni videl. Vražjevarna cesarica je pa ugotovila, da biseri s časom izgubljajo svoj čudoviti sijaj. Vselej, kadar je umrl kakšen član cesarske družine, je uže en biser v ovratnici potemnel. In uže da res ni bila naklonjena cesarici Elizabeti. Uboga cesarica je skoraj vse življenje nosila črmino.

V novembru 1889. se je pripeljala cesarica na jahti grofa Cassinija na Krf. Tamkaj je slučajno spoznala nekoga Perzijsca, ki je bil strokovnjak za bisere. Cesarica mu je povedala, kaj je opazila na svoji ovratnici in ga vprašala za svet, kako naj bi potemnel biserom spet vrnila prejšnji čudoviti sijaj. Perzijec ji je svetoval, naj okopje dragoceno ovratnico trikrat v mesečni noči v morju, in spet se bo vrnil nekoli rožnat sijaj, ki daje bisero nepopisljivo lepoto.

Elizabeta je kmalu pozabila na ta nasvet, toda nekaj let pozneje se ga je spet domislila. Hrepenenje po divji lepoti morja jo je leta 1898. spet pripeljalo na Krf. Tedaj se je odločila, da bo bisere po Perzijskem nasvetu okopala v morju.

Neke noči, ko je sijala polna luna, si je najela barčico in se z nekim mehnikom odpeljala vzdolž obale. Veslaču so zavežali oči, tako da ni mogel videti, kam prav za prav plove. Menih je vedel za neko podzemeljsko jamo pod morskim dnom. Tamkaj so na strlečo čer obesili ovratnico in se neslišno, kakor so prišli, spet odpeljali nazaj. Nekaj časa nato je cesarica zbolela. Hudo vnetje živcev je zelo priležalo njene telesne in duševne zmoglosti; 10. septembra 1898. jo je pa zadel smrtni udarec anarhista Luchenijsa...

Po njeni smrti so se spomnili biseroev v vitlini pod morskjo gladino in so jih hoteli najti. Elizabetina spremljevalka, grofica Szczarajeva, pa ni ničesar vedela o tem. Ritibi, ki je veslal, je imel zavezane oči in ni vedel povedati, kam je bil odpeljal cesarico in

meniha; meniha pa dolga desetletja niso mogli najti, šele na smrtni postelji je zaupal nekemu Italijanu skrivnost cesarične ovratnice. Vendar se doslej še nikomur ni posrečilo, da bi našel ovratnico nesrečne cesarice. Še zmerom počivajo rožnati biseri na dnu morja. Vrnilo so se tjakaj, od koder jih je dvignila človeška roka...

Usodna biserna ovratnica

Grof Vasilij Aleksejev in njegova žena Nadja sta morala bežati pred revolucijo. Zatekla sta se v Pariz, kamor je prišlo tudi mnogo njihovih rojakov, ki so si poiskali dela v skromnih službah. Edino, kar sta Nadja in Vasilij rešila, je bila prekrasna biserna ovratnica, družinska last, ki so jo podedovali vse ženske iz Nadjine družine in je prišla v njene roke iz rok njene prababice.

Nekaj časa se je nekdanjemu grafu posrečilo, da si je služil svoj kruh z delom pri neki večji tvrdki za konfekcijske oblike. Kmalu je pa izgubil tudi to službo. Po več brezuspešnih poskusih je postal — cestni pometać. Zdelo se je, kakor da mu je sreča za zmerom orbnila hrbet.

Nekoga dne se je pa zgodilo še nekaj hujšega: Vasilija je povozil avto, tako da mu je desna noga otrdela. Zdalj tudi cestni pometać ni mogel več biti.

Silen obup se je lotil obeh beguncev. Biserna ovratnica bi ju sicer lahko rešila bede in jima spet vrnila dostojno življenje, toda Nadja se po nobeni ceni ni hotela ločiti od nje. Rajši je pozimi prala umazano perilo Parizanom in poletni po vogalih prodajala cvetlice.

Nekoga dne se je pa menda usoda premislila. Vasilij je zadel enega glavnih dobikov francoske državne loterije. Denar je vtaknil v neko delniško družbo in imel je uspeh. Zdalj je boječnost spet zasijala pred njima, resna sta bila hudih gmotnih skrbi.

Nadja je torej rešila svojo ovratnico

v dneh najhujše bede, ko je že vse kazalo, da bi jo morala prodati. Zdalj je potovala z njo v Stockholmu; Količniko je bilo njeno razočaranje, ko so ji prvo noč dragoceno ovratnico v hotelu ukradli.

Od tistega dne je jela Nadja hirati in polegati. Niti najboljši zdravniki ji niso mogli pomagati, nihče ni uganil pravega zdravlja. Večji del dneva je grof presedel pri postelji svoje bolne žene. Nadjino zdravje se je pa hitro slabšalo in lepega dne se je zdelo, da je prišla njena zadnja ura.

Ko ji je gledal z žalostnimi očmi, ne da bi ji mogel pomagati, je prijela Nadja njegovo roko in tiho dejala: »Vem, da bom morala danes umreti. Neke prerokovalka mi je dejala, da bom umrla šest mesecev potem, ko bom izgubila svojo biserno ovratnico. Zato se nisem hotela nikoli ločiti od nje. Danes je poslednji dan tistih šestih mesecev...«

Prestrašen in vendar razveseljen je grof Vasilij pogledal svojo ženo. Zdalj je vedel, da ne more več tajiti svoje skrivnosti.

»Nikoli,« je priznal, »nisem zadel glavnega dobika, temveč sem pred dvema letoma prodal tvojo biserno ovratnico, še poprej sem pa dal narediti točno in izvrstno kopijo niza biseroev, ki si jih tako rada imela. Prav te dni sem ti hotel kupiti novo biserno ovratnico, toda nikjer nisem še dobil podobnih biseroev, kakor so tisti, ki sem jih prodal.«

Prvič po dolgih mesecih je srečen smehljaj razjasnil žalostni Nadjin obraz. Zdalj se je zavedala, da si je vso bolezen samo umišljala in da zato zdravniki niso znali najti leka teji čudni bolezni. Če bi morala umreti res šest mesecev potem, ko bi se ločila od ovratnice, bi bila morala umreti že pred po drugim letom, zakaj že dve leti sta minili, odkar je njen mož zadel glavni dobitek.

Kmalu je Nadja spet ozdravela — točot brez biserne ovratnice.

